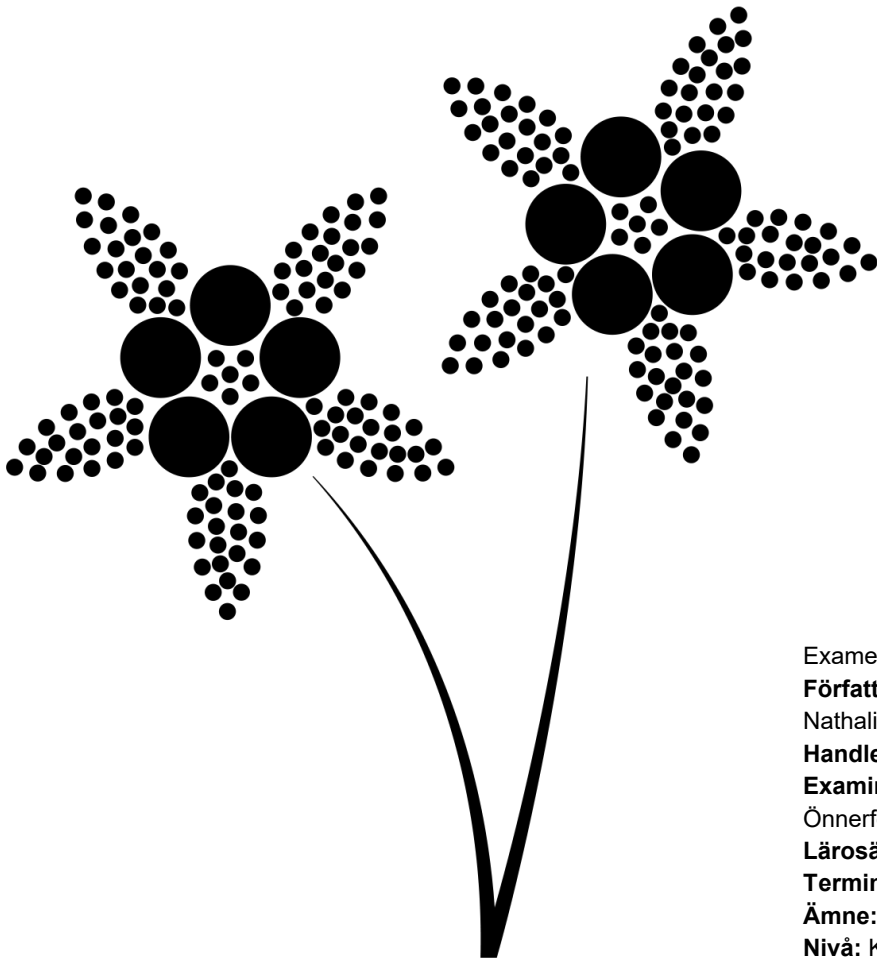

Hur mår moralkompassen?

En kvalitativ innehållsanalys om Aftonbladets medierapportering om skolskjutningen i Örebro

Examensarbete

Författare: Hanna Claesson och
Nathalie Gustavsson

Handledare: Pernilla Severson

Examinator: Andreas Jahrehorn
Önnerfors

Lärosäte: Linnéuniversitetet

Termin: HT25

Ämne: Journalistik

Nivå: Kandidat

Engelsk titel

How is the moral compass doing? A qualitative content analysis of Aftonbladets media reporting on the school shooting in Örebro

Abstract

On the 4th of February 2025, seven women and three men were killed in a school shooting at Campus Risbergska in Örebro. The school shooting led to massive media coverage, highlighting the crucial role of news media in society and the importance of responsible and accurate reporting. Shortly after the event, the Swedish newspaper Aftonbladet published a short notice that contained an interview with the potential perpetrators father, before he had been contacted by the police that his son was involved. This publication attracted significant public attention and raised questions regarding journalistic ethics in news reporting.

This thesis aims to examine how Aftonbladet handled and portrayed the school shooting at Campus Risbergska in Örebro. The study used a qualitative content analysis of fifteen articles in Aftonbladet's printed press and was based on framing theory and crisis journalism as theoretical framework. Through a solid review of the empirical material four themes were identified and used as the basis for the analysis.

The study addresses three research questions: which possible ethical dilemmas exist in Aftonbladet's reporting on the school shooting, how Aftonbladet balanced the public interest and privacy protection, and how Aftonbladet portrays the perpetrator in the reporting.

The result of this study showed that several articles from Aftonbladet did not fully adhere to the ethical guidelines required in Swedish journalism. The results also showed that interviews with relatives of victims had been accrued, shortly after the shooting, which may involve intrusion of individuals in mourning. Furthermore the thesis could also see resemblance with the framing of the perpetrator, based on previous studies on how the media portrayed the perpetrator of similar events.

The thesis contribute to a deeper understanding for how ethical dilemmas may occur in crisis reporting, and offers insights into how journalists should navigate similar situations in the future.

Nyckelord

Gärningsman, gestaltning, skolskjutning, Aftonbladet, publicitetsregler, pressetik.

Tack

Vi vill tacka vår handledare Pernilla Severson som hjälpt och väglett oss i vår uppsats. Tack för ditt uppmuntrande under hela arbetets gång.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	2
1.1.1 Grundläggande riktlinjer inom journalistiken.....	2
1.1.2 Publicitetsregler	2
1.1.3 Pressetik	3
1.1.4 Etik i journalistik.....	3
1.1.5 Medieombudsmannen	4
1.1.6 Allmänintresse och integritetsskydd.....	4
1.1.7 Aftonbladet.....	5
2 Syfte och forskningsfrågor	6
2.1 Forskningsfrågor	6
3 Tidigare forskning	7
3.1 Medias gestaltning, ramar och etiska utmaningar vid krisrapportering	7
3.2 The Death Knock.....	8
3.3 Journalisters reflektion och publiceringsbeslut i krissituationer	9
3.4 Relevansen av internationell forskning	10
3.4.1 Etiska skillnader.....	10
4 Teori och teoretiskt ramverk	11
4.1 Gestaltningsteorin.....	11
4.2 Krisjournalistik.....	12
4.2.1 Identifierade ramar i tidigare forskning	13
5 Metod och material	14
5.1 Kvalitativ metod	14
5.2 Kvalitativ innehållsanalys	14
5.3 Genomförande	15
5.4 Kodning	16
5.4.1 Identifierade teman	16
5.5 Avgränsningar.....	17
5.6 Metodkritik.....	17
5.7 Material och urval	18
5.8 Forskningsetik	19
5.9 AI-användning.....	19
6 Resultat och analys	20
6.1 Aftonbladets sätt att gestalta gärningsmannen, i förhållande till publicitetsreglerna och gestaltningsteorin	20
6.2 Aftonbladets hantering av allmänintresse och integritetsskydd mot offer	23
6.3 Användning av förstärkande ord för beskrivning av gärningsmannen och händelsen	26
6.4 Röster som kommer till tals i Aftonbladets rapportering	28
7 Diskussion	29
8 Slutsatser	33
Referenser	34

1 Inledning

Den 4 februari 2025 drabbas Sverige av den värsta skolskjutningen i modern tid. Sju kvinnor och tre män blev offer för dådet inne på Campus Risbergiska i Örebro (SVT Nyheter, 2025a). Skolskjutningen ledde till stor bevakning i landet, från bland annat Aftonbladet. En av Aftonbladets publiceringar innehöll en intervju med den misstänkte gärningsmannens pappa, innan han hade informerats av polisen att det rörde sig om hans son.

Publicerat av Aftonbladet 04.02.2025, hämtad från [Medieombudsmannens hemsida](#).

”Pappan till den misstänkte skytten i Örebro, en 35-årig man, säger att han inte känner till att hans son ska vara inblandad i dådet.

– Det vet jag inget om, säger han när Aftonbladet når honom.

Han säger också att han inte heller känner till att det pågått en stor polisinsats vid 35-åringens lägenhet i Örebro.

– Det här är så stört. Vad är det som har hänt? säger pappan vidare.

När Aftonbladet berättar om polisinsatsen och misstankarna mot hans son nekar pappan till att det är möjligt.

– Det måste vara omöjligt, säger pappan innan han lägger på luren.”

Samtalet från Aftonbladet pågick i 48 sekunder och gav pappan bestående men och ett stort trauma (Medieombudsmannen, 2025). Efter samtalet med journalisten från Aftonbladet hamnade pappan i chocktillstånd och var helt ensam. Aftonbladet valde att ta bort publiceringen efter 41 minuter, men själva agerandet har fått pappan att aldrig våga prata med en journalist igen (Medieombudsmannen, 2025). Publiceringen fick mycket kritik av allmänheten och Yrkesetiska nämnden fick in 75 anmälningar för denna publicering. Aftonbladets publiceringar kan leda till reflektioner över hur journalister förhåller sig till de etiska regler som finns och även hur gärningsmannen porträtteras. Det är intressant att undersöka vad som påverkar beslut som tas vid publicering. I uppsatsen kommer eventuella etiska dilemman i Aftonbladets publiceringar, om skolskjutningen på Campus Risbergiska i Örebro, att undersökas.

Vid en situation som skolskjutningen i Örebro är nyhetsmedier en central plats för samhället och för människor att ta del av viktig information. Johansson (2024) förklarar att ständig ny information som kommer från polis och andra myndigheter behöver kommuniceras ut till samhället för att skapa någon typ av trygghet i en otrygg situation. Mediernas uppgift är att vara förmedlare till samhället, att förmedla både kunskap och information till oss själva som inte har den erfarenheten (Weibull & Wadbring, 2020). För journalister och medier är det mycket information att tolka, förmedla och ta del av under kort tid vilket kan leda till att etiken faller mellan stolarna (Schori, 2019).

Sverige kommer att hamna i liknande situationer i framtiden, där journalister måste ta hänsyn till etiken och hantera känsliga uppgifter i en mycket svår situation. Därför är det viktigt att reflektera och att lyfta vikten av att förhålla sig till etiken och vad konsekvenserna kan bli.

1.1 Bakgrund

I bakgrund ges beskrivningar av publicitetsreglerna, pressetik och medieombudsmannen, då dem har en central roll för uppsatsen. För att få en tydligare förståelse för en av uppsatsens forskningsfrågor, diskuteras definitionen av allmänintresse och integritet. Även Aftonbladet, som är en stor del av uppsatsen, presenteras.

1.1.1 Grundläggande riktlinjer inom journalistiken

Tryck- och yttrandefriheten i Sverige skyddas av våra grundlagar. Det finns även publicitetsregler som ett tillägg för vägledning i de publicistiska frågor som namn- och bildpublicering och personlig integritet. De pressetiska reglerna innefattar publicitetsreglerna, yrkesreglerna och riktlinjer mot textreklam. I uppsatsen är det Publicitetsreglerna som kommer att studeras. Publicitetsreglerna innehåller 17 olika etiska riktlinjer (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Eftersom Aftonbladet blev anmälda till Allmänhetens Medieombudsman och Yrkesetiska nämnden för deras publicering, anses publicitetsreglerna relevanta för att besvara uppsatsens forskningsfrågor.

Wigorts Yngvesson (2008) menar att den journalistiska etiken inte endast är för de som publicerar. Mottagaren är också ansvarig för hur journalistiken formas. Detta kan vara viktigt att reflektera över, speciellt när det handlar om hur känsliga uppgifter hanteras i media. Wigorts Yngvesson (2008) förklarar vidare att publiceringar även speglar vilka vi som mottagare är, och att tanken kan kännas skrämmande.

1.1.2 Publicitetsregler

Häger (2020) förklarar att det är viktigt att nyheter och saklighet i rapporteringen i krissituationer är korrekt när det publiceras. För att skydda individer och för att behålla trovärdigheten har medierna tagit fram publicitetsregler, som ett verktyg att förhålla sig till i liknande situationer (Häger, 2020). Publicitetsregler är ett frivilligt etiskt tillägg som består av 17 stycken etiska riktlinjer som ger vägledning i publicistiska frågor, som namn och bildpublicering men som även visar hänsyn till den personliga integriteten (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Publicitetsreglerna handlar om att ge korrekta nyheter, var generös med bemötanden, respektera enskildas privatliv, var varsam med bilder och var försiktig med namn (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Publicitetsreglerna kommer i uppsatsen att användas som ett verktyg i analysen för att se om Aftonbladets publiceringar förhållit sig till dem på rätt sätt. Med hjälp av riktlinjerna kan vi få en tydlig bild om vilka etiska dilemman som Aftonbladet stod inför.

1.1.3 Pressetik

För uppsatsen är det även relevant att se till pressetiken inom den svenska journalistiken. Pressetiken handlar om en avvägning mellan att visa hänsyn till personer som blir berörda och att redovisa uppgifter och nyheter på ett korrekt sätt. Etik innebär att reflektera över vad som är rätt eller fel och därmed är pressetiken något som rör journalistik och publicering. Etiken är speciellt viktig när svåra val blir aktuella, och man behöver vägledning (Axberger, 1994). Journalistiken kan innebära många etiska problem, i samband med att det finns en skyldighet att publicera och att informationen samtidigt kan skada människor. Om kravet för publicering togs bort hade flera konflikter som dessa försvunnit (Axberger, 1994).

Pressetiken handlar enligt Axberger (1994) om att publicera så mycket som möjligt utan att vara oetisk och handlar alltså om hur journalister bör agera i sin professionella roll. Axberger (1994) förklarar vidare att det finns pressetiska frågor som inte har några tydliga svar och därför finns mycket diskussion om pressetik. Det finns ingen tydlig gräns för vad som är rätt eller fel. Att ha en diskussion om pressetiken och hålla den levande, menar Axberger (1994) är viktigt.

Enligt Axberger (1994) består hela området i pressetiken av frågor som förekommer inom publicistisk verksamhet och etiska konflikter. Pressetiken håller sig utanför juridiska ramar och regelverk. Det är enligt Axberger (1994) snarare något som handlar om svåra konflikter än tydliga svar och är större än den generella etiken. Med hjälp av pressetiken och publicitetsreglerna kan detta ge en tydligare förståelse för Aftonbladets publiceringar om skolskjutningen i Örebro. Pressetiken används som ett verktyg för att förstå hur eventuella dilemman i artiklar varken kan ses som rätt eller fel.

1.1.4 Etik i journalistik

Glasser och Ettema (2008) argumenterar för att etiken hos journalister inte handlar om att journalister saknar moralisk kompass. Istället handlar det om svårigheten för journalister att motivera, formulera och att försvara sina etiska beslut i sin publicering. Forskarna menar att den journalistiska etiken behöver bli en process av ansvarstagande istället för att förstås som fasta regler (Glasser & Ettema, 2008).

Glasser och Ettema (2008) förklarar att journalister styrs av "common sense" (vardagsförnuft) som forskarna beskriver som moralisk kunskap som påverkas och utvecklas genom varje persons livserfarenhet. Forskarna menar att det är användbart i journalistiken men att det förekommer problematik med att utgå från vardaglig förnuft. Glasser och Ettema (2008) understryker dock att det vore ett misstag att avfärda sitt vardagliga förnuft helt på grund av att journalistikens etiska resurser använder sig av detta i praktiken. Forskningen av Glasser och Ettema (2008) är relevant till uppsatsen då studien belyser etiken och de förhållningssätt som finns, och hur journalister förhåller sig till det.

1.1.5 **Medieombudsmannen**

Enligt Medieombudsmannen är en publicering eller en handling som bryter mot de pressetiska reglerna, ett etiskt övertramp. Det kan vara att inte tala sanning, eller att inte ta hänsyn till integriteten. Detta är särskilt relevant om en publicering innebär skada eller kränkning, eller om publiceringen gjort intrång i privatliv hos en berörd person (Medieombudsmannen, u.å. 2025).

Medieombudsmannen ansvarar tillsammans med Mediernas etiknämnd för att upprätthålla etiskt ansvarande och god publicistisk sed inom journalistiken. Medieombudsmannen är en självständig instans som prövar klagomål mot svenska medier som har anmälts för att ha brutit mot de pressetiska reglerna. Det kan vara en anmälan om en publicering som väcker kritik för att till exempel inte tagit hänsyn till anhöriga. Medieombudsmannen kan då göra en prövning om publiceringen är ett etiskt övertramp inom de pressetiska reglerna. Enligt Medieombudsmannen kan publiceringar eller handlingar definieras som etiska övertramp om de inte tar hänsyn till personers integritet eller innehåller sådant som inte definieras som sant (Medieombudsmannen, u.å. 2025).

Efter Aftonbladets publiceringar om skolskjutningen i Örebro, fick Medieombudsmannen in ett 20-tal anmälningar. Tidningen blev även anmäld 75 gånger till Yrkesetiska nämnden, efter Aftonbladets intervju med gärningsmannens pappa, vilket är en rekordanmälan för tidningen (SVT Nyheter, 2025b). Yrkesetiska nämndens syfte är att fokusera på journalisters professionella ansvar av de yrkesetiska reglerna, som krav på saklighet i sin publicering och källkritik. Att belysa de eventuella övertramp som gjordes i Aftonbladets publiceringar, handlar inte om att peka finger eller hänga ut någon, utan för att sprida kunskap och för att i framtiden ha en större förståelse för vad konsekvenser det kan bli av publiceringar.

1.1.6 **Allmänintresse och integritetsskydd**

Allmänhetens förtroende och krav på medierna och dess roll i samhället är att informationen som publiceras är korrekt (Häger, 2020). Allmänintresset inom journalistiken handlar om att informationen har tillräckligt stor betydelse för samhället att nyheten bör publiceras. Häger (2020) förklarar att allmänintresset i etiska sammanhang inte syftar på det som väcker allmänhetens nyfikenhet, utan det grundar sig i ett samhällsligt informationsbehov, som att granska makthavare (Häger, 2020). Journalisten ska noga överväga att publicera något som kan kränka den enskildes privatliv, det behöver finnas ett uppenbart allmänintresse vid publicering. Journalister ska vara försiktiga med namn- och bildpubliceringar med hänsyn till offren och deras anhöriga. Häger (2020) menar också att man med största möjlighet ska visa hänsyn till offer för brott och olyckor.

Enligt Schori (2019) är tumregeln för att gå ut med ett dödsfall att vänta tills de anhöriga har underrättats. Att vara för snabb med en nyhet som inte är bekräftad kan ibland straffa journalisten. Schori (2019) förklarar upplevelsen av att flera gånger som journalist fått bra tips, och under tiden det kontrolleras publiceras det av någon annan. Att då inte vara först kan kännas som ett nederlag. Något som däremot är värre är att publicera felaktiga uppgifter (Schori, 2019). I den här uppsatsen kommer detta ämne vidröras, men utifrån en annan händelse.

Att tala med anhöriga finns det delade meningar om (Häger, 2020). Regeln är att det är polisens uppgift att underrätta anhöriga vid dödsolyckor, inte journalisters uppgift. Häger (2020) förklarar att om en journalist har fått information om namn innan polisen gått ut med den informationen, bör journalisten vara försiktig och först kolla med vakthavande befäl hos polisen om anhöriga fått dödsbeskedet innan de kontaktar någon.

Forsberg (2015) har undersökt hur 22 intervjupersoner blev behandlade av journalister i svenska medier när det kommer till dödsfall. Forsberg (2015) kan därför vara till hjälp i uppsatsen för att få större förståelse för vad konsekvenserna kan bli av en sådan publicering som Aftonbladet gjort. Andersson (2010, refererad i Forsberg, 2015) förklarar att allmänintresse väcker uppmärksamhet i medierna och "säljer", men även att begreppet allmänintresse används för att rättfärdiga etiska övertramp.

Forsberg (2015) menar att vanliga människor tar plats i media under onormala omständigheter, till skillnad från exempelvis elitpersoner som förekommer i media i sina normala roller. Den vanliga personen som i Forsbergs (2015) forskning är sörjande personer, kommer till tals i media som källa på grund av att de varit med om något ovanligt, och har därför ett nyhetsvärde för journalistiken.

1.1.7 Aftonbladet

Aftonbladet, grundad 1830 av Lars Johan Hierta, är en av Nordens största kvällstidningar med omkring 3,5 miljoner läsare dagligen. Aftonbladet är den första svenska moderna tidningen som nu publicerar runt 500 artiklar varje dygn, med cirka 350 anställda. De lägger stor vikt vid bland annat breaking news, granskningar, underhållning och sport (Aftonbladet, 2024).

Aftonbladet (2025) beskriver hur de publicerar utifrån de pressetiska reglerna och att de är anslutna till Mediombudsmannen och Mediernas etiknämnd. Det som Aftonbladet publicerar ses som historiskt material och finns tillgängligt i deras arkiv. Aftonbladet (2025) menar att de endast vid speciella fall och undantagsvis raderar material som blivit publicerade. Det är den ansvarige utgivaren som tar ett sådant beslut (Aftonbladet, 2025). Aldrig har Aftonbladet blivit klandrade så många gånger för samma publicering, som i samband med skolskjutningen i Örebro. Sverige har inte heller varit drabbade av en massskjutning och därför kan vi inte se något samband med Aftonbladets tidigare rapportering.

2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med uppsatsen är att undersöka Aftonbladets nyhetsrapportering om skolskjutningen på Campus Risbergska i Örebro. Uppsatsen fokuserar på hur känsliga uppgifter hanterades och vart gränsen mellan allmänintresse och integritetsskydd går. Syftet är att förstå hur dessa olika element påverkar integritet och allmänhetens uppfattning, samt hur Aftonbladet valde att porträttera gärningsmannen i sin publicering.

Genom en kvalitativ innehållsanalys syftar studien till att ge en djupare förståelse för vilka etiska dilemman som uppstod i Aftonbladets rapportering. Nedan presenteras forskningsfrågorna som uppsatsen kommer att besvara.

2.1 Forskningsfrågor

- Vilka etiska dilemman finns i Aftonbladets rapportering om skolskjutningen i Örebro?
- Hur ser avvägningen ut mellan allmänintresse och integritetsskydd i Aftonbladets publicering?
- Hur framställde Aftonbladet gärningsmannen i skolskjutningen i Örebro?

3 Tidigare forskning

I avsnittet presenteras tidigare forskning om hur media framställer en skolskjutning, vilka ramar som finns och även tidigare forskning om journalistikens utmaningar när det kommer till människor i sorg. Avsnittet presenterar även hur etiska överväganden har hanterats av svenska journalister vid ett terroråd. Avslutningsvis beskrivs relevansen av internationell forskning eftersom Sverige inte tidigare drabbats av en skolskjutning i modern tid, och de etiska skillnaderna.

Trots att det inte finns någon tidigare forskning om skolskjutningar i Sverige, är den tidigare forskningen från Finland relevant till uppsatsen då Finland är ett land som ligger geografiskt nära Sverige med liknande pressregler. Den tidigare forskningen från Danmark är också av relevans även om studien handlar om ett terroråd, då skolskjutningar och terroråd liknar varandra. Båda händelserna innebär en krissituation. I den tidigare forskning som tagits del av, har andra metodtekniker använts, men trots detta bidrar forskningen med både relevans och kunskap för att kunna besvara uppsatsens forskningsfrågor.

3.1 Medias gestaltning, ramar och etiska utmaningar vid krisrapportering

Jørndrup (2016) har analyserat dansk nyhetsrapportering om två skjutningar som inträffade i Köpenhamn 2015 av en gärningsperson. Händelsen ledde till ständig bevakning från den danska nyhetskanalen DR1. Jørndrup (2016) undersöker främst hur rapporteringen kring händelsen ramades in och hur det påverkade nyhetsrapporteringen. I texten lyfts begreppet *news media event*, som innebär att inte bara händelsen i sig är relevant. Även medias bevakning blir en händelse som innebär bland annat rapportering om människors sorg och samlingar för att hedra de döda. Jørndrup (2016) analyserar hur rapporteringen i DK1 definierade och tolkade händelsen, vilket kan tolkas som en typ av framing.

Jørndrup (2016) använder sig av olika ramar utifrån Entman (1993) gestaltningsteori, som presenteras i teoriavsnittet. Forskaren menar att när händelsen rubriceras som ett terroråd så förändrades innehållet och formen i mediebevakningen. Trots att Jørndrup (2016) i studien har analyserat rapporteringen kring ett terroråd, och inte en skolskjutning som vi i denna uppsats analyserar, är studien relevant eftersom Jørndrup (2016) visar hur mediebevakningen kan skapa känslomässig närhet och genom vissa ramar kan reaktioner förstärkas hos publiken. Att studien belyser en händelse i Danmark gör den relevant då Danmark ligger geografiskt nära Sverige, och på många sätt liknar Sverige, till skillnad från exempelvis USA. Jørndrup (2016) menar att den kritiska delen av journalistiken försvinner när fokuset istället ligger på den nationella rädslan och sorgen som människorna upplever.

Backholm et al. (2012) har jämfört hur USA och Finland rapporterar om skolskjutningar. Trots att studien inte belyser svenska journalister och svenska etiska riktlinjer, är Finland ett land med pressetiska normer som liknar Sveriges (Petersson & Bertrand, 2007), därför är studien av stor relevans för uppsatsen. I studien betonas vikten av etisk medvetenhet och vad eventuella etiska övertramp kan få för konsekvenser, både i samhället och för individer. Backholm et al. (2012) förklarar att informationen till allmänheten aldrig är så

viktig som under kriser. Forskarna menar att rutinerna för journalister är utformade för att vara produktiva och effektiva och att texter och bilder ska ge information med insikter och svar till läsare och tittare. Detta försvåras när etiska riktlinjer ignoreras under stora nyhetshändelser, som vid skolskjutningar. Detta leder i sin tur till missförstånd, misstag och felaktig information, särskilt under de första timmarna och dagarna av bevakningen, menar Backholm et al. (2012).

I intervjuer med finska journalister som var på plats vid de finska skolskjutningarna 2007 och 2008, försvagades den etiska standarden på grund av konkurrensmässiga påtryckningar som fanns i stunden. Finska journalister beskrev att tidspress, snabba mediakommentarer från myndigheter, tillsammans med att själva ha en oklar bild av vad som hände på platsen, var utmanande. Flera finska journalister upplevde det särskilt svårt med etiken och balansen med att närma sig eller intervjua ögonvittnen och offer på ett etiskt korrekt sätt (Backholm et al., 2012).

Enligt Backholm et al. (2012) kan teknik, såsom mobiltelefoner och direktuppkoppling, leda till allvarliga etiska övertramp vid händelser med stort nyhetsvärde. På grund av detta använder journalister information som kommer till dem, som inte verifierats ordentligt (Backholm et al., 2012).

3.2 The Death Knock

Duncan och Newton (2010) har undersökt journalistikens utmaningar när det kommer till människor i sorg. I studien beskrivs "the death knock" som ett begrepp för hur journalister hanterar kontakt med människor som befinner sig i sorg eller i en krissituation. Detta är enligt Duncan och Newton (2010) något som journalister farar inför eftersom det kan leda till osäkerhet och stress. I studien lyfts svårigheter med att avgöra om det finns ett allmänintresse eller om närmandet är ett intrång hos en person som befinner sig i sorg. Eftersom studien belyser de utmaningar som kan förekomma för journalister i deras rapportering av människor i sorg, är studien relevant till uppsatsen för att kunna besvara forskningsfrågan om allmänintresse och integritetsskydd.

Duncan och Newton (2010) resultat visade att det fanns en svårighet för journalister att både ställa frågor som är passande, och att hantera eventuella känslor som uppstår hos intervjupersonen. Duncan och Newton (2010) förklarar i resultatet att "the death knock" snarare handlade om en etisk utmaning, än själva yrket i sig. Att följa de regler som journalistiken har, kan göra att upplevelsen för intervjupersonen kan kännas omänsklig. Duncan och Newton (2010) diskuterar hur "the death knock" är ett etiskt hantverk, mer än bara en teknik. De nämner emotionell intelligens, respekt och etiskt omdöme som krav för att inte traumatisera drabbade och för att den avlidne eller anhöriga ska bli behandlade på ett värdigt sätt. Slutligen menar Duncan och Newton (2010) att det krävs träning för att lyckas hantera "the death knock" på rätt sätt och att utbildningarna behöver utvecklas när det kommer till just hantering av en sådan sårbar situation.

3.3 Journalisters reflektion och publiceringsbeslut i krissituationer

Koljonen et al. (2011) har undersökt journalisters agerande vid två olika tillfällen i Finland, men även journalisternas egna reflektioner kring hur de hanterat material, offer och förövare i sin rapportering. Studien är relevant eftersom den utgår ifrån två skolskjutningar i Finland, vilket blir användbart för uppsatsen om skolskjutningen i Sverige. Trots att Koljonen et al. (2011) har undersökt skolskjutningar från 2007 och 2008, som är snart över 15 år sedan, anser vi att studien är av betydelse då Finland är ett land som geografiskt ligger nära Sverige. Forskningen är ändå relevant och viktig, trots att den inte är från närliggande tid, på grund av att den handlar om skolskjutningar. Studien bygger på två skolskjutningar i Finland, 2007 och 2008, och använder ordet "reflective practice" som syftar till analysen av journalisters tolkningar av deras handlingar, roller och ansvar i efterhand.

Resultatet för studien visade i stora drag att journalisterna upplevde att etiken satte press på den snabba rapporteringen, samtidigt som de behövde visa respekt mot offren och anhöriga. Studien av Koljonen et al. (2011) visade att journalister upplever att krissituationer som dessa blir till lärdomar för att förstå vad som fungerade bra, men också vad som kan förändras och göras bättre i framtiden. Det lyfts även att både journalister och redaktioner behöver bättre förberedelser i form av praktiska och etiska riktlinjer, för att klara framtidens kriser.

Det som journalisterna upplevt är alltså något som fick dem att lämna gamla strukturer inom yrket. Detta är något som Koljonen et al. (2011) ser som ett steg i att utvecklas för att följa med i den förändring som kanske behöver ske. Forskarna menar att både journalister och redaktioner behöver hitta en balans mellan exempelvis kritisk bevakning och medkänsla. Just medkänslan ansågs som något som saknades under rapporteringen om skolskjutningarna 2007 och 2008 (Koljonen et al., 2011).

Ghersetti och Johansson (2021) har undersökt hur etiska överväganden hanterades hos svenska journalister vid terroristattacken på Drottninggatan, Stockholm 2017. För att förstå vissa publiceringsbeslut i en krissituation och de etiska överväganden hos svenska journalister är studien passande. Studien blir av stor relevans eftersom den handlar om en terroristattack i Sverige. Däremot fokuserar studien på en terroristattack och inte en skolskjutning, vilket gör att alla delar i studien inte är användbara.

I studien förklarar Ghersetti och Johansson (2021) att när en kris inträffar är prioriteten för journalisterna att så snabbt som möjligt ta sig till platsen, och att journalister oftast är bland de första som anländer. När en krissituation inträffar, vänder sig människor till olika nyhetsmedier för att ta del av information. De etiska riktlinjerna som svenska journalister har att förhålla sig till, blir tydligare när en krissituation inträffar, eftersom det ofta innebär stress i en kaotisk situation. Att mötas av traumatiska och känslomässiga miljöer i sin professionella roll, kan leda till olika tolkningar av vad som sker på platsen och flera etiska dilemman uppstår. Många beslut måste tas omedelbart, även om journalisterna själva är påverkade av vad de bevittnar. Detta kan i sin tur leda till att journalisters etiska bedömningar kan bli påverkade (Ghersetti & Johansson, 2021).

Den tidigare forskning som uppsatsen utgått ifrån, bygger på internationella studier. Eftersom Sverige år 2025 drabbades av den första skolskjutningen i modern tid, finns det ingen tidigare forskning att ta del av inom detta område.

3.4 Relevansen av internationell forskning

USA är det land som har drabbats av flest skolskjutningar i världen (Skolsäkerhetsutredningen, 2023). Det innebär även att uppsatsen inte kan dra direkta slutsatser mellan den tidigare forskningen, Sverige och USA:s rapportering om skolskjutningar.

Eftersom uppsatsen undersöker hur etiken hanterades i Aftonbladets publiceringar, behövs tidigare forskning, för att se hur etiken hanterats i andra fall. Sverige har aldrig tidigare drabbats av en skolskjutning i modern tid och kan därför inte jämföras med tidigare forskning i svenska rapporteringar. Sveriges första och enda skolskjutning före den i Örebro, inträffade 1961 under en skoldans i Kungälv. En dog och ytterligare sex personer skadades i attacken. Gärningsmannen var en 17-årig pojke som klev in på skolan och började skjuta vilt omkring sig med en pistol (SVT Nyheter, 2025c).

Uppsatsen fokuserar istället på tidigare forskning från utlandet, specifikt Danmark, Finland och USA, där skolskjutningar har inträffat i modern tid. Danmark och Finland är länder med pressetiska normer som liknar Sveriges (Petersson & Bertrand, 2007), därför anses de forskningarna relevanta för uppsatsen. Som nämndes ovan är USA det land som drabbats av flest skolskjutningar, enligt Skolsäkerhetsutredningen (2023), därför är även de forskningarna relevanta. Det som talar emot relevansen är de stora skillnaderna mellan USA och Sverige, när det kommer till regler och riktlinjer som journalister ställs inför.

3.4.1 Etiska skillnader

Eftersom USA är det land som drabbats av flest skolskjutningar (Skolsäkerhetsutredningen, 2023), är det viktigt att belysa de etiska skillnader som finns. Enligt Weibull och Börjesson (1995) finns det uppenbara skillnader mellan olika länder och hur förekommande diskussionen om pressetiska frågor är. Det som specifikt förekommer i amerikanska studier om journalistisk etik, är hur den enskilda journalisten hanterar etiska avvägningar.

Det som gör att den amerikanska forskningen inom detta område sticker ut, är att den fokuserar på problem som för den enskilda journalisten eller redaktionen blir dilemman (Weibull & Börjesson, 1995). I USA förekommer det fler böcker med diskussioner och analyser om journalisters handlande och uppfattningar om konkreta händelser. Till skillnad från Sverige och diskussioner kring svensk etik, har USA ett tydligare fokus på etiken utifrån deras lagstiftning. Det grundar sig i det inhemska intresset för dessa frågor, med tanke på risken för höga skadestånd om ifrågasatta etikhanteringar tas upp i domstol (Weibull & Börjesson, 1995).

4 Teori och teoretiskt ramverk

Uppsatsen utgår huvudsakligen från gestaltningsteorin för att kunna analysera Aftonbladets gestaltning av gärningsmannen i sin publicering. För att även kunna analysera och besvara alla forskningsfrågor för uppsatsen, används krisjournalistik som ett teoretiskt ramverk. Ett teoretiskt ramverk i denna uppsats syftar till att få ett bredare synfält för att kunna analysera de resultat som framkommer ur det empiriska materialet. Att använda krisjournalistik som ett teoretiskt ramverk innebär även att resultatet sedan kan diskuteras på ett sätt som är anpassat efter det som krisjournalistiken förespråkar.

4.1 Gestaltningsteorin

För att besvara forskningsfrågan om hur gärningsmannen gestaltades i Aftonbladets publicering används gestaltningsteorin. Gestaltningsteorin (frame theory) handlar om fyra ramar; kommunikatören, mottagaren, texten och kulturen (Entman, 1993). Gestaltningsteorin har sin grund i hur människor uppfattar omvärlden, vilket grundar sig i kommunikationens roll (Shehata, 2024). För att tydligare förstå vad gestaltningsteorin handlar om brukar man jämföra den med dagordningsteorin.

Det som skiljer dessa åt är att dagordningsteorin fokuserar på *vad* som får ta plats i tidningarna och gestaltningsteorin handlar mer om *hur* det som publiceras framställs eller presenteras. För den journalistiska forskning som tidigare gjorts har ordet *framing* använts av Tuchman, som illustrerade begreppet. Beskrivningen löd att för många människor är det som ett fönster mot omvärlden som aldrig kan vara objektivt. Gestaltningsteorin handlar om redaktionella val som görs, både medvetet och omedvetet. Enligt teorin finns det alltid problemformuleringar eller perspektiv som är givna (Shehata, 2024).

Det har gjorts studier på hur förekommande gestaltningar är, inom journalistiken. Gestaltningar är oundvikliga för journalister. Alla publiceringar som görs innefattar något typ av val. Det kan handla om vilka källor som används, vilken infallsvinkel det är på nyheten eller vad man som journalist tar del av för fakta. Oavsett vad nyhetsrapporteringen handlar om så innehåller det någon typ av gestaltning (Shehata, 2024).

När det kommer till gestaltning och hur nyheter gestaltas finns det olika ramar. Inom dessa ramar utgörs fyra olika platser som handlar om kommunikatören, texten, mottagaren och kulturen. Entman (1993) menar att mottagaren tolkar innehållet utifrån egna ramar, vilket inte alltid överensstämmer med kommunikatörens avsikter. För texten handlar det om förekommande eller icke förekommande nyckelord som används, om det finns standardfraser, stereotypiska bilder eller informationskällor. De ramar som används kan, inte tvunget, vara det som leder mottagarens slutsatser och tankar i de avsedda ramarna (Entman, 1993).

De ramar som används lyfter delar av informationen, vilket gör nyheten mer framträdande. Ordet framträdande innebär att göra exempelvis en text mer anmärkningsvärd eller meningsfull för mottagaren. Om graden av framträdanden ökar är sannolikheten att mottagaren uppfattar informationen högre (Entman, 1993).

4.2 Krisjournalistik

Krisjournalistik är ett forskningsfält som fokuserar på nyhetsmediernas innehåll och organisation i samband med samhällsliga kriser, som terrordåd och skolskjutningar (Ghersetti & Odén, 2024). Enligt Falkheimer och Heide (2006) används inte krisjournalistik som en teori i forskning utan som ett teoretiskt ramverk och kan användas för att tolka journalisters agerande i en krissituation. I uppsatsen används krisjournalistik snarare som ett teoretiskt ramverk, än teori, för förståelse och fördjupad tolkning av Aftonbladets gestaltningar i en krissituation.

Kriser i samhället utlöser ett akut informationsbehov för allmänheten, och informationen förväntas skapa mening och trygghet i en ovisst, och ibland även i en pågående kaotisk situation. Eftersom få människor personligen drabbas av terrorattacker, upplever de flesta kriser via medier. Därför har nyhetsmediernas rapportering stor betydelse för hur människor tolkar krisen, menar Ghersetti och Odén (2024). Enligt Ghersetti och Odén (2024) kan en kris förenklat delas in i tre faser. Den första fasen är direkt efter krisens utbrott och fasen domineras av osäkerhet. Ibland förekommer det även överhängande fara. För människor är det viktigt att snabbt få kunskap om vad som har hänt och vilka som direkt påverkas, och människor vänder sig då i första hand till snabba nyhetsmedier för att få information. Den andra fasen beskrivs av forskarna som att krishantering och minimering av skadeläget är det som står i centrum. Den tredje fasen uppstår när krisen är över och samhället återgår till en ny vardag. För de flesta människor inträffar detta när media slutar att rapportera om det (Ghersetti & Odén, 2024).

Gaudette et al. (2023) har undersökt skolskjutningar i USA mellan åren 1990 och 2016, och vad som bidrar till vilken mängd mediebevakning som händelserna får. Gaudette et al. (2023) resultat visar vad som är avgörande för hur mycket utrymme sällsynta händelser får i media, och vad som avgör mängden utrymme. Det visade att en gärningsmans historia och psykiska tillstånd var avgörande för mediebevakningen. De skolskjutningar som inträffade efter Columbinemassakern och som dödade eller skadade fler offer än den, var också anledningar som ledde till mediebevakning i större utsträckning (Gaudette et al. 2023). Studien är relevant utifrån krisjournalistiken och hur gestaltning av personliga egenskaper hos gärningsmannen är det som avgör nyhetsrapporteringen. Detta kan jämföras med hur Aftonbladet i sin publicering valde att gestalta gärningsmannen och samtidigt lyfta andras uppfattningar om vilken typ av person han var.

Enligt Ghersetti och Odén (2024) förekommer etiska problem inom krisjournalistik. Krisjournalistiken innebär att nyhetsmedierna måste fatta beslut om etiska dilemman och att ta hand om konsekvenserna som eventuellt kan uppstå av besluten att publicera. De etiska frågorna handlar också om vad som *kan* och *bör* publiceras vid en krishändelse. Ett etiskt problem på redaktionerna, förutom vad som ska publiceras, handlar enligt Ghersetti och Odén (2024) om att avgöra vilka personer som kan intervjuas i samband med en krissituation.

Krisjournalistiken har för journalister länge inneburit plikten att snabbt, korrekt och sanningsenligt förmedla information (Raittila & Koljonen, 2009, refererad i Koljonen et al., 2011). Under senare år har det framkommit en annan syn, som innebär att journalister reflekterar över vad det journalistiska arbetet ger för effekt mot bland annat offer, vittnen och samhället (Merrill, 1997, refererad i Koljonen et al., 2011). Skolskjutningen i Jokela blev ett exempel på hur, och att, journalister balanserade de två etiska perspektiven. Koljonen et al. (2011) intervjuer med journalister, gav information om att de tagit avstånd från att göra vissa intervjuer. Även publiceringar hade undvikits för att visa respekt mot

offer. Journalisterna lyfte däremot vikten och skyldigheten av att fakta och känslor ska få ta plats (Koljonen et al., 2011).

Backholm et al. (2012) lyfte den kritik som riktades mot journalisters hantering av krisrapportering, efter skolskjutningen i Jokela. Journalisternas syn på det, var bland annat att den etiska diskussionen som uppstod på grund av de etiska utmaningarna, var nödvändig. De menade också att det blev en väckarklocka för att den etiska standarden skulle förbättras, inom den finska krisjournalistiken (Backholm et al., 2012).

Forskningen kring krisjournalistik har särskilt fokuserat på vilka frågor som dominerar rapporteringen, på vilka sätt frågor om skuld och ansvar framställs, hur kriser gestaltas samt i vilken utsträckning rapporteringens ton varit alarmerande eller lugnande (Ghersetti & Odén, 2024). Genom att kombinera gestaltningsteorin med krisjournalistik kan uppsatsen analysera både vilken gestaltning som Aftonbladet bidrog till, samt hur dessa gestaltningar förhåller sig till de journalistiska ideal som finns, i krissituationer.

4.2.1 Identifierade ramar i tidigare forskning

Utifrån den tidigare forskningen som vi har tagit del av, har ramar identifierats utifrån hur nyhetsmedier rapporterar om kriser i samhället, som skolskjutningar och terrordåd.

Koljonen et al. (2011) använder sig av flera ramar i sin studie. Den teoriram som främst är aktuell för denna uppsats är *journalism ethics frame* (etisk och professionell ansvarighet). Den handlar om namn- och bildpublicering, balansen mellan allmänintresse och skada och hantering av offer och familjer (Koljonen et al., 2011).

En annan ram som lyfts är *crisis journalism* (krisjournalistik). Ramen handlar om journalisters agerande under tidspress och fokuset på hur medielogik vid snabba och våldsamma händelser fungerar. Koljonen et al. (2011) använder sig även av medielogik som en ram i studien, som hjälper till att analysera varför etiska problem uppstår i media. Även fast studien inte använder gestaltningsteorin som en formell teori så använder forskarna gestaltning som en analytisk ram. Forskarna diskuterar hur journalister berättar om skolskjutningar som bland annat berör hur media bidrar till förståelseramar för våldshändelser och hur gärningsmannens motiv framställs i medierna (Koljonen et al., 2011).

5 Metod och material

I avsnittet beskrivs den metod som används för uppsatsen, och de teman som har identifierats. Tillvägagångssätt och avgränsningar som gjorts för att samla in det empiriska materialet presenteras. Slutligen beskrivs urval och metodkritik samt uppsatsens forskningsetik.

5.1 Kvalitativ metod

En kvalitativ metod innebär tolkningar och närvaro från forskaren (Denzin & Lincoln, 2005, refererad i Alvesson & Sköldberg, 2017). Metoden är enligt Alvesson och Sköldberg (2017) en reflekterande variant av forskning. Det finns fyra riktningar som man bör vara medveten om. Det handlar dels om det empiriska materialet och att det ska finnas en genomtänkt interaktion med den. En kvalificerad metodsyn är resultatet av att uttolkare tolkar uttolkare (Alvesson & Sköldberg, 2017). Detta tolkar vi och kopplar till att vi som journalister, forskar på just andra journalister.

Den tredje riktningen för metoden som Alvesson och Sköldberg (2017) lyfter är hur samhällsvetenskapen påverkar det samhälle som studeras. Vad och hur man väljer att undersöka, ifrågasätter eller bekräftar de sociala förhållanden som finns. Det handlar om hur verkligheten beskrivs och tolkas. En sista riktning man som forskare bör vara medveten om, menar Alvesson och Sköldberg (2017) är hermeneutiken som talar för att texten inte är bunden till dess författare. Även postmodernismen nämns här som ett ytterligare steg i att texten inte behöver ha en koppling till den yttre verkligheten. Det innebär alltså att texten bara påverkas av andra texter. Därför kan forskarens trovärdighet ifrågasättas (Alvesson & Sköldberg, 2017).

Enligt Bryman (2025) betonar den kvalitativa metoden ord, bilder och objekt när man samlar in och analyserar data. Syftet med metoden är att inom vissa ämnen generera djupa insikter och i detta fall, Aftonbladets rapportering om skolskjutningen i Örebro. Att ägna sig åt kvalitativ forskning handlar om att komma till insikter inom vissa ämnen. Vikten ligger vid att förstå verkligheten och hur den tolkas (Bryman, 2025). Metoden är inte enhetlig, vilket innebär att det finns stor variation av tillvägagångssätt för att utföra den.

5.2 Kvalitativ innehållsanalys

Metoden för den här uppsatsen är en kvalitativ innehållsanalys. Innehållsanalys är en vanlig metod inom journalistik- och medieforskningen. Det finns olika varianter av innehållsanalys, bland annat diskursanalys, etnografisk innehållsanalys och argumentationsanalys (Bryman 2016). En kvalitativ innehållsanalys är troligtvis den vanligaste metoden i en kvalitativ analys av dokument. En kvalitativ innehållsanalys innebär att man gör bakomliggande teman i det material som man analyserar. Hur teman utformas är inte något som vanligtvis diskuteras och illustreras oftast på olika sätt. Det kan till exempel vara i form av citat från en tidningsartikel (Bryman 2016).

Uppsatsen har genom en kvalitativ innehållsanalys analyserat insamlad data såsom artiklar från Aftonbladet, publicerade under specifika datum för skolskjutningen i Örebro. En central del för den kvalitativa innehållsanalysen är att närma sig djupare svar av innehållet, som inte finns på ytan. Metoden innebär att materialet ställs inför en noggrann analys för att kunna göra tolkningar på de få, i förhållande till en kvantitativ metod, artiklar som samlas in (Nord et al., 2003).

Kvalitativ innehållsanalys ansågs relevant för denna uppsats, eftersom den fokuserar på etiska dilemman och Aftonbladets framställning av gärningsmannen. För att förstå hur gestaltningen ser ut och vad den betyder, är en kvalitativ innehållsanalys passande. Dels för att metoden, som tidigare nämnts, syftar på att förstå vad texter och publiceringar kan få för påverkan på samhället, dels samhällets uppfattning om olika frågor. Fördelen med en kvalitativ innehållsanalys är också att det blir möjligt för oss att upptäcka eventuella nyhetsramar som Aftonbladet använder och även hur de förhåller sig till de pressetiska reglerna. Syftet med uppsatsen var inte att uppnå en generalisering som en kvantitativ metod hade gett, snarare att analysera begrepp och beskrivningar av både gärningsmannen och händelsen som en kvalitativ metod ger. Som tidigare nämnt är inte syftet att hänga ut medier, vilket i det här fallet blir Aftonbladet. Därför ansågs en kvalitativ innehållsanalys bäst lämplig för att kunna besvara uppsatsens syfte och forskningsfrågor.

Att använda kvalitativ innehållsanalys för det empiriska materialet gav ett resultat som gjorde att forskningsfrågorna kunde besvaras. Eftersom metoden har utförts av två personer, finns det två olika tolkningar av ord och formuleringar i artiklarna. Detta har gjort att uppsatsen har kunnat jämföra två personers analyser vilket stärker trovärdigheten. Om uppsatsen hade genomförts var för sig, hade ett annat resultat varit möjligt då valet av metod inte ger ett generaliserbart resultat (Bryman, 1997).

5.3 Genomförande

Enligt Graneheim och Lundman (2004) är det viktigt att forskaren läser igenom hela materialet flera gånger innan kodningen och teman genomförs. Detta är för att få en helhetskänsla och fokuset är att forskaren ska bli förtrogen med sitt material och betydelse. Graneheim och Lundman (2004) menar alltså att syftet med detta är att få en övergripande förståelse av materialet. Därefter kan materialet brytas ned i olika kodningar och teman. Materialet har lästs igenom var för sig, flera gånger, för att kunna utforma teman och kodningar. De tolkningar som gjordes samlades i varsitt dokument, för att undvika påverkan. Flera delar av materialet hade tolkats på liknande sätt, medan vissa delar uppfattades olika. Resultatet av detta sammanställdes och kunde skapa teman för vår analys, som sedan användes för att kunna analysera materialet på ett korrekt sätt. Utifrån uppsatsens teman kunde det empiriska materialet analyseras ordentligt för att kunna presentera resultat och svar på uppsatsens forskningsfrågor. Kodningen som genomfördes presenteras nedan.

5.4 Kodning

Graneheim och Lundman (2004) beskriver kodning som en central del i en kvalitativ innehållsanalys och detta har tagits del av i uppsatsen för att analysera det empiriska materialet. Enligt Graneheim och Lundman (2004) kan man i en kvalitativ innehållsanalys kort bryta ner sitt empiriska material i olika koder och teman. Det handlar om meningar, stycken eller ord som kopplas till forskarens forskningsfråga (Graneheim & Lundman, 2004). I uppsatsens fall är det utifrån våra tre forskningsfrågor som teman har utgått ifrån.

I den kvalitativa innehållsanalysen har fyra övergripande teman använts för att kunna besvara uppsatsens forskningsfrågor. Dessa teman handlar om hur Aftonbladet beskriver och gestaltar gärningsmannen, både utifrån gestaltningsteorin och publicitetsreglerna. Analysen innefattar även hur Aftonbladet balanserar allmänintresse och integritetsskydd hos offer för händelsen.

Under uppsatsens första genomgång av det empiriska materialet uppmärksammades även förstärkande ord i Aftonbladets publiceringar, vilket resulterade i ett tema om hur förekommande dessa ord är, i både beskrivning av händelsen och gärningsmannen. Exempel på sådana ord är bland annat lukten av färsk död, socialt isolerat liv och sönderskjutna kroppar. Slutligen i analysen presenteras vilka som får komma till tals i de olika artiklarna. Teman har identifierats med hjälp av tidigare forskning, gestaltningsteorin, krisjournalistik, pressetik och publiceringsregler.

5.4.1 Identifierade teman

- Aftonbladets sätt att gestalta gärningsmannen, i förhållande till publicitetsreglerna och gestaltningsteorin
- Aftonbladets hantering av allmänintresse och integritetsskydd mot offer
- Användning av förstärkande ord för beskrivning av gärningsmannen och händelsen
- Röster som kommer till tals i Aftonbladets rapportering

5.5 Avgränsningar

Det första steget enligt Andreasson och Johansson (2024) är att sortera sitt empiriska material. Analysen av vårt empiriska material presenteras nedan i avsnittet analys och resultat. Nästa steg är att reducera materialet, eftersom allt material inte kan användas i analysen. Materialet behöver helt enkelt komprimeras och texterna omvandlas till analys. Det sista steget är att argumentera. Enligt Andreasson och Johansson (2024) måste författaren hävda något av sitt material och föra fram vissa argument.

I uppsatsen är det inte möjligt att presentera det empiriska materialet i sin helhet. Därför har vi endast analyserat artiklarna utifrån de forskningsfrågor och teman som uppsatsen ska kunna besvara. Detta urval är nödvändigt för att analysera på ett noggrant och korrekt sätt.

5.6 Metodkritik

Varför en kvalitativ metod valts framför kvantitativ, är för att kunna analysera texterna. En kvantitativ metod hade inneburit att vi räknade specifika ord som används, eller hur förekommande vissa termer är (Ekström & Johansson, 2019). En sådan metod hade kunnat fungera för vårt forskningsområde men hade inte gett samma analytiska resultat som vi önskar nå utifrån en kvalitativ metod. Den kvalitativa metoden kan också ifrågasättas. Bryman (1997) beskriver att ett problem som finns med metoden är att en och samma situation kan upplevas på olika sätt. Att undersöka något genom betraktarens ögon, vilket är en del av den kvalitativa metoden, förväntas resultatet vara detsamma, även om det är olika forskares undersökningar. Däremot är det ovanligt att undersökningar görs inom samma ämne, vilket gör det svårt att se om samma tolkningar görs (Bryman, 1997).

Generaliserbarheten kan ifrågasättas när det kommer till den kvalitativa metoden. Bryman (1997) menar att metoden inte kan visa på någon generaliserbarhet på grund av sättet man undersöker på. Kvalitativa studier bygger ofta på ett specifikt fall, händelse eller samhälle. Detta gör att man inte kan generalisera sitt undersökningsresultat på det sätt som man kan i en kvantitativ studie (Bryman, 1997).

Den allmänna kritiken mot den kvalitativa metoden handlar också om transparensen. Bryman (2025) förklarar att den data som samlas in kan uppfattas oklar. Att metoden har brist på transparens grundar sig också i att det ofta uppstår oklarheter kring hur den data som samlats in, valts ut. Kvalitativa undersökningar innehåller sällan förklaringar till hur genomförandet av analysen har gått till. Även hur forskaren har kommit fram till slutsatserna av undersökningen (Bryman, 2025).

5.7 Material och urval

Inom kvalitativ forskning är ett målinriktat urval en vanlig urvals metod, menar Bryman (2025). Ett målinriktat urval handlar enligt Bryman (2025) om att strategiskt välja ut deltagare (i denna uppsats, artiklar) så att urvalet är relevant utifrån de aktuella forskningsfrågorna på ett så meningsfullt och informativt sätt som möjligt. Ett målinriktat urval skiljer sig från sannolikhetsurval där materialet ska uppnå en statistisk representation som går att generalisera, vilket ett målinriktat urval som nämndes i metodkritik, inte kan göra. Bryman (2025) menar att i ett målinriktat urval krävs ett specifikt fall för att forskarna så bra som möjligt ska förstå det som är av intresse. I uppsatsen är ett målinriktat urval mest lämpligt för att kunna besvara uppsatsens forskningsfrågor. Enligt Bryman (2025) är syftet med kvalitativ forskning att skapa en djupare förståelse istället för att kunna kvantifiera och generalisera. Därför kan studien inte ge ett generaliserbart resultat utifrån det som nämndes ovan i metodkritik.

Det empiriska materialet bestod av 15 artiklar från Aftonbladets publiceringar, genom Retriever mellan tidsspannet dagen efter skolskjutningen inträffade och sju dagar framåt, 05.02.2025 och 12.02.2025. Varför det tidsspannet valdes beror på att delar av uppsatsens syfte är att analysera den första artikeln från när skolskjutningen inträffade och hur Aftonbladet valde att gestalta gärningsmannen, vilket inte publicerades de första dagarna. Syftet med uppsatsen var att fokusera på Aftonbladets publiceringar som följd av det stora antalet anmälningar som Medieombudsmannen och Yrkesetiska nämnden fick för notisen med gärningsmannens pappa. Därför blir det irrelevant att jämföra Aftonbladets rapportering med andra kvällstidningar eller nyhetsmedier. Det är viktigt att poängtera att uppsatsen inte har studerat hur svenska medier hanterade skolskjutningen i Örebro. Uppsatsens resultat speglar endast Aftonbladets rapportering om händelsen, och inte svensk mediebevakning i stort. Utifrån de urval som gjorts, anses resultatet vara hållbart då det fokuserat på forskningsfrågorna som uppsatsen skulle besvara.

Det är viktigt att det empiriska materialet handlar om det vi undersöker och att artiklarna är publicerade under 05.02.2025-12.02.2025, utifrån våra forskningsfrågor och syfte. Studien har ett målinriktat urval med fokus på hur Aftonbladet rapporterade om skolskjutningen på Campus Risbergska i Örebro. Inom kvalitativ forskning menar Bryman (2025) att forskningen mest handlar om mättnad för att få nog med kunskap. Antalet artiklar bestämdes utifrån den tidsram som uppsatsen behövde förhålla sig till. Dels för att kunna göra en gedigen analys, dels för att ha tillräckligt material för att besvara uppsatsens forskningsfrågor. Som tidigare nämnts är inte uppsatsens avsikt att ge ett generaliserbart resultat. Utifrån detta har studien analyserat 15 artiklar från Aftonbladet.

I databasen Retriever har ett målinriktat urval gjorts från Aftonbladets rapportering om skolskjutningen på Campus Risbergska i Örebro. Genom Retriever har sökorden "*skolskjutning*" OR "*Örebro*" och "*namn på gärningsman*" använts, inklusive löpsedlar för att få en helhetsbild. Därefter har sökningen filtrerat till endast svenska redaktionella källor och tryckt press under tidsspannet som nämndes ovan. I linje med etiken skrivs inte gärningsmannens namn ut i uppsatsen, och inte heller som sökord för urvalet av det empiriska materialet. För att kunna besvara uppsatsens forskningsfrågor och kunna analysera material innehållande beskrivningar av gärningsmannen, användes gärningsmannens namn som sökord i urvalet. Utifrån detta användes ett målinriktat urval där fem artiklar bestod av beskrivningar av gärningsmannen, fem artiklar med beskrivningar av offren och fem artiklar med beskrivningar om allmän information om skolskjutningen.

Det empiriska materialet planerades initialt att bestå av webbartiklar då Aftonbladets artikel med pappan till gärningsmannen endast fanns tillgänglig på webben. Varför tryckt press valdes istället för webb, är för att Retriever endast hade tillgång till Aftonbladets publiceringar i tryckt press. Webbartiklar gick alltså inte att få fram på databasen. Ett alternativ var att samla in det empiriska materialet från Aftonbladets egen hemsida. Detta gick inte att genomföra eftersom det inte gick att sortera artiklar efter datum. Utifrån detta togs beslutet att det empiriska materialet endast skulle bestå av tryckt press från Retriever.

5.8 Forskningsetik

Uppsatsen utgår ifrån en god forskningssed (Åkerman, 2024) som innebär att uppsatsen genomförs på ett tillförlitligt, ansvarsfullt och transparent sätt. Vi tar hänsyn till att skolskjutningar är ett känsligt ämne och kommer endast att ta del av material som är publicerat. Målet med uppsatsen är inte att hänga ut någon, utan snarare att förmedla kunskap om hur händelser blir framställda i medier och vilka eventuella dilemman som finns med viss rapportering. Eftersom det förekommer personuppgifter i det empiriska materialet, har vi som författare till uppsatsen skickat in ett formulär till Dataskyddsförordningen (GDPR) för Linnéuniversitetet. GDPR är en lag som gäller för personuppgiftsbehandling och innebär att all behandling av personuppgifter behöver uppfylla de grundläggande principer som GDPR anger. En etisk egengranskning har gjorts, i samspel med handledare.

Som ett sätt att förhålla sig till god forskningssed och regler för GDPR, har det beslutats att bilagor av det empiriska materialet inte ska presenteras eller finnas tillgängliga i uppsatsen. Detta beslut har tagits i enlighet med behandling av personuppgifter och med hänsyn till integritet för berörda personer och journalister.

5.9 AI-användning

Uppsatsen har använt AI som bollplank. AI har inte producerat något innehåll, med varken text eller på annat sätt bidragit till uppsatsen. Hela uppsatsens innehåll har producerats av oss författare. För att säkerställa att AI har använts på ett korrekt sätt har vi förhållit oss till EU:s riktlinjer för AI-användning inom forskning (Europeiska Kommissionen, 2025).

6 Resultat och analys

I detta avsnitt beskrivs resultatet av den kvalitativa innehållsanalysen. Resultatet innehåller fyra identifierade teman och presenteras i den ordningsföljd som uppsatsens teman har presenterats i tidigare avsnitt. *Aftonbladets sätt att gestalta gärningsmannen, i förhållande till publicitetsreglerna och gestaltningsteorin. Aftonbladets hantering av allmänintresse och integritetsskydd mot offer: Användning av förstärkande ord för beskrivning av gärningsmannen och händelsen. Röster som kommer till tals i Aftonbladets rapportering.*

Varje tema presenteras kort i respektive avsnitt.

6.1 Aftonbladets sätt att gestalta gärningsmannen, i förhållande till publicitetsreglerna och gestaltningsteorin

I detta avsnitt presenteras analysens resultat från de artiklar som beskriver gärningsmannen. Det framgår hur han gestaltas av Aftonbladet och hur de förhåller sig till publicitetsreglerna.

I samtliga fem artiklar som specifikt handlar om gärningsmannen, skriver Aftonbladet information som kommer från tidigare klasskamrater i grundskolan. Informationen handlar till stor del om hur gärningsmannen var som barn, hur han betedde sig då och hur han förändrades under tiden de gick i skolan ihop. Detta är ett resultat som för uppsatsens analysfrågor blir intressant, då en publicitetsregel lyder att man som journalist ska ge läsaren/mottagaren möjlighet att skilja mellan faktaredovisning och kommentarer (Svenska Journalistförbundet, u.å.2025). I Aftonbladets artiklar om gärningsmannen, används personer som gick i skolan tillsammans med honom, för cirka 20 år sedan. Aftonbladet gör det inte tydligt att informationen som framgår om gärningsmannen är så pass gammal, de nämner endast att det är klasskamrater från grundskolan. Det är möjligt att själv räkna ut att informationen inte är aktuell för tiden som gärningsmannen gjort sig skyldig till skolskjutningen, men det är inte tydligt presenterat. Det är därför relevant att se till publicitetsregeln om möjligheten finns att avgöra om det är faktaredovisning eller kommentarer.

I en av artiklarna skriver Aftonbladet information som kommer från en släkting till gärningsmannen. Aftonbladet skriver inte vem släktingen är eller om det är en nära släkting till familjen. Det kan handla om vilka källor som används, vilken infallsvinkel det är på nyheten eller vad man som journalist tar del av för fakta. För gestaltning i texter handlar det om vilka ord som är förekommande och vilka källor som används. De ramar som används kan, inte tvunget, vara det som leder mottagarens slutsatser och tankar i de avsedda ramarna (Entman, 1993). Nyhetsrapporteringen bidrar alltid med någon typ av gestaltning (Shehata, 2024).

Aftonbladet publicerar även information om att gärningsmannen har tagit sitt eget liv i samband med skolskjutningen. En av publicitetsreglerna handlar om att iaktta stor försiktighet vid rapportering om självmord, därav visa särskild hänsyn till anhöriga och samtidigt visa respekt för enskildas privatliv (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Familjen blir indirekt påverkad när det som har inträffat handlar om deras son, som inte längre är i livet. Publicitetsregeln säger att man bör avstå från sådan publicering som kan kränka enskildas privatliv, vilket Aftonbladet inte följer i detta fall. Det kan finnas ett allmänintresse att få veta vem personen är, som har utfört den första svenska skolskjutningen i modern tid, och hur gärningsmannen var som person innan dådet. Information om hur han var som barn saknar relevans. Det är svårt att avgöra om det finns ett allmänintresse för viss information, eller om det faktiskt är intrång hos en person som befinner sig i sorg (Duncan & Newton, 2010).

I artiklarna ges även beskrivningar av gärningsmannen som instängd och ensam. Även denna information kommer från tidigare klasskamrater i grundskolan. Aftonbladet väljer även att publicera oklara uppgifter från klasskamraterna, "*någonting hände*", men det framgår inte vad det konkret var. Det blir ett tydligt exempel på uppgifter som inte är bekräftade på något sätt och det är inte heller någon specifik fakta som publiceras. Enligt Häger (2020) ska den information som publiceras ha stor betydelse för samhället. I ett sammanhang som kräver hänsynstagande mot etiken syftar inte allmänintresset till allmänhetens nyfikenhet (Häger, 2020).

Aftonbladet beskriver gärningsmannen som ensamvarg, hade ett socialt isolerat liv, instängd hemma med sina vapen, utanförskap från skolan och även efter sin skolgång, med psykiska problem. Citat från Aftonbladet: "*De sista åren levde gärningsmannen isolerad och i sin lilla lägenhet på Storgatan i Örebro. Utan partner, utan vänner. Instängd med sina vapen. Dagar, månader och år flöt spårlöst förbi*". Entman (1993) pratar om olika ramar i gestaltningsteorin, bland annat kommunikatören och mottagaren. Teorin grundar sig i hur människor uppfattar världen, och att kommunikatören i sin tur påverkar mottagarens uppfattning (Shehata, 2024). Aftonbladet har i sin rapportering använt information om att gärningsmannen varken hade ett jobb eller socialt liv och isolerad i sitt hem, i sin framställning.

Aftonbladet beskriver även gärningsmannens ohälsa, att han varken studerade eller arbetade, hur han betar sig på bilder, att han syns motvilligt på fotografier och att han vänder bort blicken på ett skolfoto som Aftonbladet tagit del av. I flera artiklar framgår det att gärningsmannen hade licens till fyra jaktgevär. Enligt Entman (1993) handlar ordet framträdande om att exempelvis göra en text mer anmärkningsvärd för mottagaren. Graden av framträdanden (alltså hur ofta informationen förekommer) ökar sannolikheten för att mottagaren uppmärksammar och uppfattar den (Entman, 1993). Aftonbladet lyfter även information om gärningsmannens diagnoser och hans besök hos elevhälsovården under sin tid i skolan. I Aftonbladets rapportering är gärningsmannens psykiska ohälsa central och spår på Gaudette et al. (2023) resultat om att det som avgör mängden utrymme i media för sällsynta händelser är gärningspersonen psykiska hälsa och historia. Det är de personliga egenskaperna som gärningsmannen har som avgör mängden rapportering (Gaudette et al. 2023).

Informationen som Aftonbladet publicerar om gärningsmannen kommer inte heller från familjens håll. Den enda som tillhör hans familj och som uttalar sig är en släkting (som tidigare nämndes i analysen). Den personen träffade honom senast på ett födelsedagskalas och beskriver honom som trevlig men fåordig. Artikeln innehåller även beskrivningar om gärningsmannens relation till familjen. Ingen från gärningsmannens familj har valt att kommentera händelsen i någon av de analyserade artiklarna.

I en av artiklarna nämns det även att gärningsmannen inte lämnat någon information efter sig och att det gör det svårare för polisen att få en klar bild av honom. Aftonbladet beskriver gärningsmannen som "*ännu ett mysterium*" och hade ett "*socialt isolerat liv*". Vidare beskriver Aftonbladet att gärningsmannen var en van resenär. Koljonen et al. (2011) menar att krisjournalistik handlar om att vara snabb, korrekt och sanningsenligt förmedla information och de frågor som dominerar nyhetsrapporteringen handlar om skuld och ansvar. Enligt Axberger (1994) finns det många etiska problem inom journalistiken eftersom det finns en skyldighet att publicera samtidigt som informationen som publiceras kan skada människor.

Samtliga artiklar publicerades i tryckt press endast några dagar efter att skolskjutningen inträffade.

6.2 Aftonbladets hantering av allmänintresse och integritetsskydd mot offer

I detta avsnitt presenteras analysens resultat från de artiklar som Aftonbladet publicerat om offer. Resultatet presenteras med reflektion från tidigare forskning om hur medier bör förhålla sig till integritetsskydd, det teoretiska ramverket krisjournalistik och gestaltningsteorin.

I samtliga fem artiklar som specifikt handlar om offer, väljer Aftonbladet att publicera fem offer med namn och ålder. Resterande offer beskrivs som kvinna eller man, deras ålder och vilket land de är uppväxta i, från deras närstående. Att intervjua närstående till familjen som har förlorat någon ska man som journalist visa största möjliga hänsyn till. I etiska sammanhang syftar inte allmänintresset till sådant som väcker nyfikenhet hos allmänheten. Det grundar sig i samhällsligt informationsbehov (Häger, 2020). Samtliga artiklar ger beskrivningar om vilka offren var och om deras anhöriga. Citat från en av Aftonbladets artiklar: *"Flydde från Iran när äldsta dottern bara var två år. I trygga Sverige skulle de skapa ett nytt liv. Så blev det inte."*

Samma artikel beskriver ett samtal som ett offer ringde innan sin död och att hen skulle gifta sig i sommar. Dessa beskrivningar blir återkommande i två andra artiklar som Aftonbladet publicerade. Enligt Ghersetti och Odén (2024) är ett etiskt problem på redaktionerna, förutom vad som ska publiceras, att avgöra vilka personer som kan intervjuas i samband med en krissituation. Att Aftonbladet har valt att intervjua närstående till offren kan vara ett etiskt övertramp. Häger (2020) förklarar att allmänintresse handlar om att informationen har tillräckligt stor betydelse för samhället att informationen bör publiceras. Det behöver alltså finnas ett uppenbart allmänintresse vid publicering och att journalisten noga ska överväga att publicera namn och något som kan kränka personen (Häger, 2020). Enligt en av de 17 publicitetsreglerna ska journalister "pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga" (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025).

Enligt Backholm et al. (2012) är informationen till allmänheten aldrig så viktig som under kriser. Eftersom få människor personligen drabbas av terrorattacker, upplever de flesta kriser via medier. Nyhetsmediernas rapportering har därför stor betydelse för hur människor tolkar krisen (Ghersetti & Odén 2024). I en artikel är det polisen som berättar från sin synvinkel om hur det var inne på skolan när de letade efter gärningsmannen och elever på skolan. En rubrik lyder: *"Anhöriga sökte sina älskade förgäves."*

Aftonbladet valde i en av artiklarna att beskriva lukten inne på skolan som orsakades av de döda kropparna. Detta följer inte publiceringsreglerna, då dem lyder att journalister noga ska överväga om publiciteten kan kränka enskildas privatliv och att avstå från att publicera om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Ghersetti och Johansson (2021) förklarar att journalister i en krissituation behöver många beslut tas omedelbart, vilket leder till att etiska bedömningar kan bli påverkade av vad de själva bevittnar. Detta i sin tur kan påverka deras publiceringar (Ghersetti & Johansson, 2021).

I en av artiklarna är innehållet mer sakligt och beskriver fakta från dådet, hur många som har dött och vilka de var. Offren beskrivs med kön och ålder. Det förekommer även att

anhöriga till offren har blivit underrättade. Det är endast ett av offren som beskrivs med namn och ålder. Ett citat från statsministern lyder: *"Familjer har i några dagar nu haft en tom stol vid middagsbordet. Det är så fruktansvärt att det är svårt att finna ord."* I denna artikel förhåller sig Aftonbladet till integritetsskydd och nämner enbart kön och ålder, förutom ett offer som kommit till tals tidigare. Enligt en publicitetsregel är massmedias roll i samhället och allmänhetens förtroende för dessa medier, korrekt och allsidig nyhetsförmedling (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025).

I en av artiklarna beskriver Aftonbladet ett offers morgon, samma dag som skolskjutningen inträffade. Offret beskrivs med både namn, ålder och som fyrabarnsmamma. Aftonbladet beskriver sedan hur offret gjorde frukost på morgonen, lämnade de yngsta barnen på förskolan och den äldsta på skolan. Efter det begav offret sig till skolan. *"Nu har fyra barn förlorat sin mamma – och en make har mist sin fru."*, är ett citat från artikeln. Koljonen et al. (2011) intervjuer med journalister visade att publiceringar hade undvikits och att de tagit avstånd från att göra vissa intervjuer, för att visa respekt mot offer.

I Aftonbladets publicering kort efter skolskjutningen är det flera anhöriga till offren som intervjuas. Offren beskrivs i artiklarna med namn och ålder. Flera offers framtidsplaner beskrivs, framtida jobb, ett bröllop samma sommar och även husköp. Enligt Jørndrup (2016) hamnar fokuset istället på sorgen som finns hos människor, än att endast handla om vad som har hänt, i nyhetsrapporteringen. En make, syskon och nära anhöriga har en kort tid efter dådet blivit kontaktade av Aftonbladet för en intervju. Enligt Gherseti och Odén (2024) är ett etiskt problem på redaktionerna, förutom vad som ska publiceras, vilka som intervjuas i samband med en krissituation. En av publiceringsreglerna handlar om att avstå från sådan publicering med namn, om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025).

I artiklarna är det inte enbart anhöriga till människor som blivit offer för händelsen. Även personer som befann sig på skolan, och polisen som återger sin berättelse om det som skett. I artiklarna får man ta del av personernas bakgrund, reflektioner och sorg. Aftonbladet har intervjuat människor som befinner sig i sorg, i ett tidigt skede. Det går att se ett samband mellan detta och Duncan och Newton (2010) som påstod att intervjuer med människor i sorg, är en utmaning. Dels när det kommer till vilka frågor som är lämpliga att ställa, dels vilka känslor som kan uppstå i stunden hos personer som går igenom något tragiskt.

Aftonbladet delar detaljer om när ett offer flyttade till Sverige och vad för utbildning hen studerade på Campus Risbergska. I fyra av de analyserade artiklarna nämns flera av offrens ursprung. Enligt en av publicitetsreglerna bör inte personers etniska ursprung, kön, nationalitet, yrke, politisk tillhörighet, religiös åskådning eller sexuell läggning anges om det saknar betydelse i sammanhanget och är missaktande (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Artikeln beskriver hur offrets mamma väntade på sitt barn varje kväll då de alltid åt middag ihop. *"Men nu vill mamman inte laga middagar och en stol kommer för alltid stå tom där hemma. Hon har förlorat sin enda son"*. Detaljer om offrets ursprung förekommer också, och när hen kom till Sverige. Det finns beskrivningar om hur offret var som person och att hen tog hand om sin familj efter att pappan gått bort i cancer. *"Vi lämnade Syrien och kom hit och förlorade en familjemedlem. Var då? I skolan"*.

Som ovan nämnts, hamnar fokus på den rädsla och sorg som människor upplever, vilket leder till att den kritiska delen av journalistiken försvinner, menar Jørndrup (2016). Axberger (1994) påstår att det inte finns någon tydlig gräns för vad som är rätt eller fel. Det är även en utmaning att intervjua människor som befinner sig i sorg. Det gäller enligt Duncan och Newton (2010), både när det kommer till vilka frågor som är lämpliga att ställa, och vilka känslor som kan uppstå i stunden hos personer som går igenom något tragiskt. De intervjuer som Aftonbladet gjort har skett i närtid med händelsen, då artiklarna publicerats i tryckt press inom 7 dagar efter skolskjutningen. Detta kan enligt det som nämnts utifrån Duncan och Newton (2010) upplevas som ett intrång hos de anhöriga till offren.

Aftonbladet beskriver även att offret har blivit hedrad i kyrkan och att det blir tydligt att många har blivit drabbade av skolskjutningen. Artikeln beskriver även att fästmon är så förtvivlad att hennes ben inte orkar bära henne. I artikeln skriver Aftonbladet att familjen inte har fått något dödsbesked. "*Identifieringen tar tid.*" Trots att polisen inte än har gett familjen ett dödsbesked har Aftonbladet intervjuat nära anhöriga. Det är en tumregel för journalister att vänta med att gå ut med ett dödsfall tills de anhöriga har underrättats av polis (Schori, 2019). Enligt Häger (2020) finns det delade meningar kring att tala med anhöriga. Att underrätta anhöriga vid dödsolyckor är polisens uppgift, inte journalistens. Att man som journalist får information om namn innan polisen gått ut med informationen, bör det finnas stor försiktighet vid kontakt, och vakthavande befäl hos polisen bör kontaktas i första hand (Häger, 2020).

Aftonbladet skriver i en artikel att de har fått tillåtelse från anhöriga att dela information om offret.

6.3 Användning av förstärkande ord för beskrivning av gärningsmannen och händelsen

I detta avsnitt presenteras analysens resultat från artiklar med förstärkande ord, både vad gäller gärningsmannen och beskrivningar om händelsen. Resultatet kopplas till ramar från tidigare forskning om mediers rapportering vid kriser och gestaltningsteorin.

I Aftonbladets publiceringar används flera förstärkande ord i sju av artiklarna som analyserats. De använder ord som: *instängd, ensam, enstöring, hade inga vänner eller partner, sökte efter sina anhöriga förgäves, lukt av färsk död, sönderskjutna kroppar*. Även här är det relevant att lyfta Entman (1993) tankar kring gestaltning. Vilka ord och källor som används skapar gestaltning i texter. Skolskjutningen blev väldigt uppmärksam i medier, vilket bidrog till ett stort allmänintresse. I artiklarna förekommer det beskrivningar från polisens synvinkel när de är inne i skolan och beskriver det som "*en lukt av färsk död*." Andersson (2010, refererad i Forsberg, 2015) menar att begreppet allmänintresse används i medierna för att rättfärdiga etiska övertramp. Artikeln beskriver hur ljudet från brandlarmet tjuvar men det är inte det ljud som polisen inte kan värja sig ifrån, utan det är de ringade mobiltelefonerna bredvid de "*sönderskjutna kropparna*". Citatet fortsätter: "*Ett rött hjärta intill ett namn på displayen. Anhöriga som söker sina älskade. Förgäves*." Ordet *förgäves* förstärker dramaturgin. En annan rubrik är: "*De dödas telefoner ringde konstant*". Gestaltningsteorin innebär medvetna eller omedvetna gestaltningar i alla publiceringar, oavsett vad nyhetsrapporteringen handlar om (Shehata, 2024).

Johansson (2024) förklarar att mediernas roll i en krissituation är att skapa trygghet i en otrygg situation. Flera ordval och formuleringar från Aftonbladets rapportering beskriver lukten av färsk död och terrorn inne på skolan, hur närstående söker efter de förgäves. Detta beskrivs istället för att endast rapportera om vad som har hänt och vad statusuppdateringen från platsen är. Enligt Ghersetti och Odén (2024) handlar de etiska frågorna om vad som *kan* och *bör* publiceras vid en krissituation. Forskningen kring krisjournalistik har särskilt fokuserat på vilka frågor som dominerar rapporteringen, på vilka sätt frågor om skuld och ansvar framställs, hur kriser gestaltas samt i vilken utsträckning rapporteringens ton varit alarmerande eller lugnande (Ghersetti & Odén, 2024).

I den första artikeln som publicerades efter händelsen används inga förstärkande ordval som beskriver händelsen eller gärningsmannen. Istället rapporteras vad som har inträffat, hur många som uppges vara döda och skadade, och ger information till allmänheten som allmänheten bör veta. Enligt Weibull och Wadbring (2020) är det mediernas roll i samhället att vara förmedlare med både information och kunskap till allmänheten. I artikeln förekom det dock information, som sedan skulle visa sig vara felaktig och handlade om att gärningsmannen ska ha skjutit med automatvapen. Att gå ut med information som inte har bekräftats av polis, kan straffa journalisten och det är viktigt att informationen som publiceras är korrekt (Schori, 2019). Journalisters rutiner som Backholm et al. (2012) nämner, att vara produktiva och effektiva, kan vara svåra att förhålla sig till vid stora nyhetshändelser och kan leda till etiska övertramp. Missförstånd och felaktig information är det som stressen, tidigt under bevakningen, kan leda till. I Aftonbladets publiceringar kan vi se felaktig information, i och med rapporteringen kring vilket typ av vapen som gärningsmannen använt. Utifrån analysen går det därför att se

samband med det som Backholm et al. (2012) lyfter som ett resultat från studien kring journalisters reflektioner från rapporteringen om skolskjutningarna i Finland.

I en artikel finns beskrivningar som liknar ett reportage. Aftonbladet använder beskrivningar som citat: *"Riksdagen, regeringsbyggnaderna och alla kungliga slott flaggade på halv stång. Allt från Malmö stadion i söder till kommunhuset i Luleå i norr"*. Texten beskriver ett land i sorg, snarare än endast fakta som är viktig och relevant för samhället. Jørndrup (2016) beskriver en typ av framing i sin studie, som visar på medias sätt att bevaka händelser på ett sätt som gör media till en plats för att hedra de döda och dela sin sorg. News media event är ett begrepp som Jørndrup (2016) använder för att lyfta att det inte bara är händelsen i sig som är relevant. Även medias bevakning blir en typ av händelse i en krissituation. Denna artikel blir ett bevis på ett sådant fenomen som Jørndrup (2016) beskriver, där Aftonbladet publicerar en hel artikel om hur elitpersoner i Sverige sörjer, lämnar blommor på platsen och uttalar sig om sorgen.

I en av artiklarna beskrivs det ur ett perspektiv från en lärare som var en av överlevarna i skolskjutningen. Artikeln beskriver att läraren var på kafferast när skott hördes i korridorerna utanför lärarrummet. Läraren öppnade dörren och såg elever slänga sig på golvet. När dörren öppnades till korridoren igen två timmar senare var de döda. När de ska gå ut från lärarrummet beskrivs: *"Den eleven som han tidigare sett hade slängt sig mot golvet låg nu i en blodpöl"*. För att visa hänsyn och respekt mot både offer, och anhöriga, ska viss information utlämnas vid en publicering, vilket Häger (2020) menar är viktigt att tänka på som journalist. En av publiceringsreglerna handlar om att alla delar av en publicering kräver saklighet, såväl innehåll som form och presentation (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025).

Aftonbladet har genomfört intervjuer med personer som överlevt skolskjutningen och berättar om att de sett döda, försökt rädda livet på klasskamrater och som vid tidpunkten för intervjun fortfarande känner lukten av blod på sina händer. Artikeln med dessa personer publiceras två dagar efter att skolskjutningen inträffat. Att intervjua överlevare endast en kort tid efter dådet, kan ses som oetiskt (Häger, 2020). Aftonbladet beskriver hur lukten av blod kändes för en av överlevarna när hen försökte rädda en skjutet elev. Artikeln beskriver att det ligger döda och skadade personer runt om i skolan. De som har överlevt attacken gömmer sig och är rädda för sina liv. Aftonbladet skriver att en överlevare fortfarande känner lukten av blod som *"förut täckte hennes kläder och händer"* efter att personen har tvättat sig flera gånger. Ändå försvinner inte lukten.

Artikeln innehåller även information om klasskamrater som saknas. *"På skolan utbryter nu full panik. Folk springer genom korridorerna samtidigt som skytten till synes lugnt går runt i skolan och skjuter"*. Flera exempel på detta förekommer i samma artikel, att elever faller ner till golvet efter att ha blivit skjutna av gärningsmannen, och att en elev som blivit skjutet som hen försöker hjälpa blir bara blekare och blekare. Skrik hörs i korridorerna. Ghersetti och Johansson (2021) menar att journalister oftast är först på plats i krissituationer. De blir påverkade av vad de bevittnar, vilket även påverkar deras professionella roll. Koljonen et al. (2011) menar att det behöver finnas en balans mellan vad som ingår med att vara journalist, som att kritiskt bevaka en händelse, men samtidigt behålla medkänsla. Eftersom publiceringarna gjorts i ett tidigt skede bör det finnas extra försiktighet med beskrivningar av offer, men även för att visa hänsyn mot anhöriga (Häger, 2020).

6.4 Röster som kommer till tals i Aftonbladets rapportering

I detta avsnitt presenteras analysens resultat om vilka personer som Aftonbladet väljer att intervjua och ge plats i artiklarna. Resultatet kopplas till litteratur och tidigare forskning om riktlinjer och vilka som bör och inte bör intervjuas i samband med krissituationer.

I flera artiklar är det olika personer som får komma till tals. Polis, anhöriga till offren, polisområdeschef, överlevare, släkting till gärningsmannen, statsministern, en präst, lärare på skolan, tidigare klasskamrater till gärningsmannen, anhöriga som jobbar på sjukhuset, kungen, elev på skolan, gymnasiechef, Norges kung och Danmarks kung. Enligt Forsberg (2015) blir den vanliga personen av nyhetsvärde för journalistiken. Det är på grund av att den vanliga personen har varit med om något ovanligt och får då komma till tals. Ett etiskt dilemma på redaktionerna är att journalister måste avgöra vilka personer som kan intervjuas när en krissituation uppstår (Ghersetti & Odén, 2024).

I en av artiklarna har Aftonbladet intervjuat en lärare som var på plats inne i skolan (nämnt ovan i analysen) som hörde dådet och såg döda elever inne på skolan. Artikeln publicerades två dagar efter dådet. Att avgöra om det finns ett allmänintresse eller om det är intrång hos en person som befinner sig i sorg, är svårt för journalister, menar Duncan och Newton (2010). Balansen med att intervjua offer och vittnen på ett etiskt sätt, samtidigt som bilden av vad som pågår på platsen är otydlig, upplevde journalister som en utmaning (Backholm et al., 2012).

Som tidigare nämnts i analysen är det flera av de närstående till offren som får komma till tals. När intervjuer med närstående till någon som har förlorat en anhörig görs, ska journalister visa största möjliga hänsyn för att intervjun ska vara så etiskt som möjligt, enligt Häger (2020). I en krissituation måste många beslut omedelbart tas för journalister som möts av känsloladdade och traumatiska miljöer, även om de själva är påverkade av händelsen (Ghersetti & Johansson, 2021). Det kan i sin tur leda till att flera etiska dilemman uppstår och att journalisters etiska bedömningar blir påverkade av vad de själva bevittnar, menar Ghersetti och Johansson (2021). Pressetik finns till för vägledning när svåra val blir aktuella för journalister (Axberger, 1994). I Aftonbladets artikel där polisen får komma till tals beskrivs delar om hur det var för polisen när larmet om vad som pågick på Campus Risbergsgata i Örebro, kom in. Detaljer om hur länge hen har arbetat som polis och att hen skulle påbörja sitt eftermiddagspass den dagen beskrivs i artikeln. Efter att larmet inkommit till polisen skriver Aftonbladet att poliserna sätter sig i en civil polisbil och kör med ilfart längs E18. Som tidigare nämnt i avsnitt 6.1 är det ingen närstående till gärningsmannen som uttalar sig i samtliga artiklar som analyserats. De källor som används för att beskriva gärningsmannen är en släkting och tidigare klasskamrater från grundskolan.

7 Diskussion

Syftet med studien var att undersöka eventuella etiska dilemman i Aftonbladets publicering rörande skolskjutningen i Örebro, 4 februari 2025. För att nå svar på de frågor som uppsatsen utgår ifrån har en kvalitativ innehållsanalys använts för det empiriska materialet, vilket var 15 tryckta artiklar.

Den första forskningsfrågan skulle besvara vilka etiska dilemman som fanns i Aftonbladets rapportering om skolskjutningen i Örebro. I analysen förekom flera etiska dilemman i Aftonbladets publiceringar, utifrån de pressetiska reglerna och publicitetsreglerna som journalister ska förhålla sig till (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Ett etiskt dilemma som finns i rapporteringen var att Aftonbladet valde att intervjua flera överlevare efter att skolskjutningen hade inträffat. Det var människor i chock och sorg som blev intervjuade, vilket sedan publicerades i tryckt press. Enligt Ghersetti och Odén (2024) är ett etiskt dilemma för journalister som rapporterar om kris att avgöra vilka personer som kan intervjuas. Att Aftonbladet även har intervjuat anhöriga till offer inom ramen sju dagar efter dådet, kan ses som ett etiskt övertramp. Att intervjua människor som går igenom sorg menar Duncan och Newton (2010) är en utmaning för journalister. Det handlar om vilka frågor som är lämpliga, men det är även en utmaning för vilka känslor som kan uppstå för de närstående som i stunden går igenom sorg.

Ytterligare ett etiskt dilemma som framgår i Aftonbladets publicering är att de tydligt publicerar information om att gärningsmannen har tagit sitt eget liv i samband med skolskjutningen. Som publicitetsregeln säger bör man som journalist iakttäta stor försiktighet och visa särskild hänsyn till anhöriga vid en sådan händelse (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). Däremot går det hävda att skolskjutningen är ett speciellt fall då gärningsmannen begick självmord i samband med dådet som utfördes mot skolan. Publicitetsreglerna säger även att man bör avstå från sådan publicering som kan kränka enskildas privatliv. I detta sammanhang blir gärningsmannens familj ett speciellt offer för händelsen. Dels behöver de hantera faktumet att deras son var gärningsman för den första svenska skolskjutningen i modern tid, dels att deras son är död. Det som talar emot ett etiskt övertramp med publiceringarna om gärningsmannen, om att han begick självmord i samband med skolskjutningen, är att det skulle finnas ett allmänintresse för denna information. Duncan och Newton (2010) menar att viss information är svår att avgöra om det finns ett allmänintresse, eller om det för en person som befinner sig i sorg, upplevs som intrång. Även Häger (2020) påpekar att allmänintresset inte handlar om allmänhetens nyfikenhet i ett sammanhang där det kräver att journalister visar hänsyn till etiken.

Den andra forskningsfrågan skulle besvara hur avvägningen såg ut mellan allmänintresse och integritetsskydd i Aftonbladets publicering. I en av artiklarna fick en lärare komma till tals, som berättade om en elev som låg död på golvet i en blodpöl. Det som går att diskutera är huruvida Aftonbladet förhållit sig till publicitetsreglerna i denna publicering. Som tidigare nämnt lyder en av dem att som journalist visa största möjliga hänsyn till anhöriga för brott och olyckor (Svenska Journalistförbundet, u.å. 2025). I det här fallet går det hävda att Aftonbladet inte följer de riktlinjer som finns. Även om Aftonbladet inte publicerar sådant som allmänheten kan dra slutsatser kring, så finns det, som publicitetsregeln säger, anhöriga att visa hänsyn till. Det är viktigt att komma ihåg att den eleven är en person som någon har förlorat. Vem eleven var framgår inte, men det finns

fortfarande personer som förlorat anhöriga som kan tolka Aftonbladets beskrivningar om vem personen är.

I analysen framgick det att flera offer beskrevs med ursprung, kön och ålder. Några offer blev även presenterade med namn av Aftonbladet. Eftersom händelsen fick stor uppmärksamhet i svenska medier, blev intresset stort om vilka offren var. Allmänintresse handlar om att informationen har en tillräckligt stor betydelse för samhället att den bör publiceras. Det behöver finnas ett uppenbart allmänintresse vid publicering (Häger, 2020).

Att Aftonbladet väljer att intervjua anhöriga till ett offer som ännu inte fått ett dödsbesked från polisen, är ett etiskt dilemma och kan beskrivas som ett intrång hos de anhöriga. Det är polisens uppgift att underrätta anhöriga vid dödsolyckor, menar Häger (2020), inte journalister. Journalister bör även vänta med att publicera om dödsfall innan de anhöriga har fått det bekräftat av polis (Schori, 2019). Att Aftonbladet valt att kontakta och intervjua anhöriga, kan bero på att de anser att det finns ett nyhetsvärde i den informationen. Enligt Forsberg (2015) är det förekommande med vanliga personer i media och att det finns ett nyhetsvärde för journalistiken att dessa får komma till tals under onormala omständigheter. I detta fall räknas vanliga personer som sörjande personer. Däremot väcks frågan om informationen som publicerades om offren egentligen var nödvändig. Att dela information om att ett offer några månader senare skulle gifta sig och köpa ett hus, eller att en fyra barns mamma inte längre lever, eller att en stol står tom vid middagsbordet hos en mamma som förlorat sin enda son bidrar till sorg. I linje med Jørndrup (2016) riktas fokus snarare på rädsla och sorg, än själva mediebevakningen.

Den tredje och sista forskningsfrågan skulle besvara hur Aftonbladet framställde gärningspersonen i skolskjutningen i Örebro. I resultatet framgår det flera ordval som beskrev hur gärningsmannen var innan dådet. Denna information kommer inte från en nära anhörig utan en släkting, och tidigare klasskamrater från högstadiet, vilket är cirka 20 år sedan. Orden förstärker en uppfattad bild av gärningsmannen, och Aftonbladet använder orden för att skapa en känsla för vilken typ av person som gärningsmannen var. Enligt Häger (2020) har allmänheten ett högt förtroende för att det som medierna väljer att publicera, stämmer.

Vissa ord som används av Aftonbladet för att beskriva gärningsmannen kan tolkas komma från klasskamraterna, men att Aftonbladet själva skrivit det på ett sätt som de tolkat informationen. Det som väcker uppmärksamhet i Aftonbladets artiklar om gärningsmannen, utifrån den forskningsfråga som uppsatsen vill besvara, är att gärningsmannen gestaltas på ett sätt som ger samhället en bild av en person som sticker ut på många sätt. Dels utifrån Aftonbladets ordval, såsom ensamvarg, socialt isolerat liv och instängd i sin lägenhet med sina vapen, dels vilka som får uttrycka sig om vem gärningsmannen egentligen var. Aftonbladet har även valt att publicera om gärningsmannens diagnoser och hans besök hos elevhälsovården under sin tid i skolan, vilket utifrån gestaltningsteorin skapar en framställning om hur gärningsmannens psykiska hälsa såg ut innan dådet. De ordval som används i texten kan bidra till att artikeln blir mer anmärkningsvärd för läsaren (Entman, 1993).

Aftonbladets publiceringar innehåller som tidigare nämnt, information som är gammal och från grundskolan, och från en släkting som endast kunde beskriva honom som trevlig

men fåordig. För att knyta ihop det med vad som kan anses problematiskt, saknas en nyanserad bild av vem gärningsmannen var. Alla publiceringar som görs bidrar till någon typ av gestaltning, menar Shehata (2024). Aftonbladet nämner ord från klasskamrater om att han förändrades under tiden i grundskolan, vilket kan vara ett argument för att han också kan ha förändrats mycket på de cirka 20 år som gått sedan dess. Däremot kan man också se till vad Aftonbladet kan ha tagit för beslut vad gäller just information om gärningsmannen.

Tidigt i uppsatsen nämns det etiska övertramp som Aftonbladet gjort, när de kontaktade gärningsmannens pappa i tidsmässig nära anslutning till att skolskjutningen ägde rum. Detta ledde till en publicerad notis på deras webbplats. Det kan vara en av anledningarna till att Aftonbladet inte kontaktar någon som känner gärningsmannen väl, för att kunna ge en nyanserad bild av honom i sin publicering. I och med det väcks även funderingar om samhället faktiskt kräver av media att rapportera i detalj om vem gärningsmannen var. I de analyserade artiklarna framgår det inte om Aftonbladet intervjuat berörda människor på plats direkt efter händelsen eller om det skett dagarna efter. Däremot framgår ett resultat i analysen om hur Aftonbladet närmat sig anhöriga till offer endast några dagar efter skolskjutningen, och hur de hanterat etiken med dessa personer.

Under arbetets gång har frågan väckts om varför det inte finns bättre utbildningar, stöd och förberedelser för journalister på redaktionen för krissituationer. Utifrån vår undersökning blev det tydligt att journalister inte är förberedda på krissituationer och hur de ska agera. Att journalister blir påverkade av vad de bevittnar under krissituationer är mänskligt, men det påverkar den professionella rollen och felaktiga beslut tas (Gheretti & Johansson, 2021). Detta bidrar till att etiska dilemman uppstår, som troligtvis hade kunnat undvikas med rätt utbildning och stöd. I den tidigare forskningen uppgav flera journalister att de inte kände sig förberedda att rapportera om skolskjutningar och terrordåd på den nivå som de förväntades göra. För att undvika etiska övertramp i framtiden behöver journalister känna sig trygga i sin professionella roll. Vetskapen om hur journalister ska hantera den allvarliga situationen och vart man kan vända sig är avgörande.

Det skulle vara relevant med vidare forskning om hur andra länder med liknande pressetiska regler hanterar krissituationer och om det finns länder med lagar om hur journalister ska hantera en liknande situation. För att undvika etiska dilemman behövs en tydligare struktur för medier. Det skulle även vara intressant med vidare forskning om hur länder med pressetiska skillnader hanterar liknande situationer. Jämförelserna mellan dessa skulle kunna bidra till en djupare generell förståelse för hur journalister och redaktioner som bäst hanterar etiska dilemman vid en krissituation.

En annan fråga som väckts under studien är vad människor i samhället tycker om de framställningar som görs av gärningspersoner i media. I dagens medierapportering upplever vi att det förekommer mer och mer detaljer om händelser som man kan tycka är sådant som snarare hör hemma bland polisen och i utredningar. Media får tillgång till mycket information och spridningar på sociala medier, vilket leder till att fler artiklar blir publicerade om specifika händelser. Detta kan vara ett sätt att tjäna mer pengar på journalistiken och ett sätt för redaktioner att "utnyttja" brott i media.

För vidare forskning hade det varit relevant att få svar på människors syn på medias framställning av gärningspersoner. Inte enbart forskning i Sverige utan även i andra

länder. Forskningen hade kunnat ge en tydlig bild av hur människor upplever mediernas framställning, etiska dilemman och övertramp hade kunnat undvikits.

Uppsatsen kan bidra med en djupare förståelse över hur etiska dilemman uppstår och hur journalister och redaktioner i framtiden behöver agera vid en liknande situation. Målet är att inga etiska övertramp i framtiden ska uppstå i medierapportering vid krissituationer. För att det ska uppfyllas behövs undersökningar och forskning för att förstå allvaret i situationen och den skada som kan uppstå. I det här fallet har pappan till gärningsmannen för skolskjutningen i Örebro, efter samtalen med Aftonbladet, fått ett stort men för livet. Detta skulle aldrig ha hänt om de pressetiska riktlinjerna hade följts. Förhoppningen är att uppmärksamhet riktas mot de etiska övertramp och dilemman som uppstår. Detta kan i sin tur skapa reflektioner för journalister och dess agerande i krissituationer.

8 Slutsatser

Utifrån den analys som gjorts av Aftonbladets artiklar, i samband med skolskjutningen i Örebro, har det framkommit resultat som tyder på innehåll med etiska övertramp och dilemman. Publiceringar om både offer och anhöriga har gjorts på ett sätt som inte går i linje med vad publicitetsreglerna säger. Sett till tidigare forskning finns det delade meningar om hur förekommande sörjande personer ska vara i media vid rapportering om krissituationer. Utifrån Forsberg (2015) och Häger (2020) finns det delade meningar om hur offer ska behandlas vid en krissituation.

Uppsatsens analys har också visat hur Aftonbladet framställer gärningsmannen, och vilka källor som varit dominerande för att bidra med den informationen. Klasskamraterna från grundskolan var till största del de som fick utrymme för att ge Aftonbladet en bild av vem han var. I någon artikel fick en släkting till gärningsmannen uttala sig om hur han var senaste gången hen träffade honom. Det som uppsatsen landar i som slutsats är att informationen som Aftonbladet väljer att använda inte är relevant, då den beskriver en 35-årig gärningsman under sin tid i grundskolan.

Tidigare forskning visade ett resultat där gärningsmannens psykiska ohälsa och historia blev av stor vikt i mediabevakningen (Gaudette et al., 2023). I Aftonbladets artiklar om gärningsmannen är dessa två faktorer dominerande, då klasskamraterna främst beskriver hur gärningsmannen betedde sig i skolan, och att någonting hände med honom. Aftonbladets hantering av allmänintresse och integritetsskydd ansågs, i delar av publiceringarna, bristande utifrån den analys som gjorts. Anhöriga till offer har intervjuats kort in på händelsen, vilket kan innebära att personen som intervjuas upplever det som intrång. Några av de intervjuer som gjorts har ägt rum innan personerna som intervjuas är medvetna om skadeläget för deras anhöriga. Uppsatsen kan inte dra slutsatser om att Aftonbladet har lämnat besked om dödsfall, däremot har intervjuer med anhöriga gjorts innan besked om identifiering av döda lämnats av polisen. Anledningen till att slutsatsen för analysen blir att Aftonbladet brister i hanteringen av allmänintresse och integritetsskydd, bottnar i grundläggande principer för journalister (Häger, 2020).

Som ett slutligt förtydligande har uppsatsen endast fokuserat på vilka eventuella dilemman som finns i Aftonbladets rapportering. Därför nämns inte Aftonbladets korrekta handlingar utifrån de etiska riktlinjer och principer som finns, i samma utsträckning.

Referenser

- Aftonbladet. (6 maj 2024). *Historien om Aftonbladet*.
<https://www.aftonbladet.se/omaftonbladet/a/rAjLze/historien-om-aftonbladet>
(Hämtad 2025-12-04).
- Aftonbladet. (8 januari 2025). *Så arbetar Aftonbladet med pressetik*.
<https://www.aftonbladet.se/omaftonbladet/a/G1g2wx/sa-arbetar-aftonbladet-med-presetik>
(Hämtad 2025-12-04).
- Alvesson, M & Sköldbberg, K. (2017). *Tolkning och Reflektion. Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. (3 uppl.). S. 17, 22-23, Studentlitteratur.
- Andreasson, J., & Johansson, T. (2024). *Handbok för uppsatsskrivande : att genomföra en kvalitativ undersökning och presentera sina resultat* (1 uppl.). s.154-156. Studentlitteratur.
- Axberger, H.-G. (1994). *Pressetik : en översikt över pressetiska konflikter, regler och synsätt*. S. 14-16. Juristförlag.
- Backholm, K., Moritz, M., & Björkqvist, K. (2012). U.S. and Finnish journalists: A comparative study of roles, responsibilities and emotional reactions to school shootings. I G. W. Muschert, & J. Sumiala (Red.), *School Shootings: Mediatized Violence in a Global Age* (s. 141–160). Emerald. [https://doi.org/10.1108/S2050-2060\(2012\)0000007011](https://doi.org/10.1108/S2050-2060(2012)0000007011)
- Baden, C. (2019). Framing the News. I Wahl-Jorgensen, K., & Hanitzsch, T. (Red.), *The handbook of journalism studies* (2 uppl.), s. 350-353. Taylor & Francis Group.
- Bryman, A., Carle, J., & Nilsson, B. (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. S. 92, 106-107, 111, Studentlitteratur.
- Bryman, A. (2016). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). S.677-680. Liber.
- Bryman, A., Nilsson, B., Clark, T., Foster, L., & Sloan, L. (2025). *Brymans samhällsvetenskapliga metoder* (4 uppl.). S. 426-430, 452, 459, 461-462. Liber.
- Duncan, S., & Newton, J. (2010). HOW DO YOU FEEL?: Preparing novice reporters for the death knock. *Journalism Practice*, 4(4), 439–453.
<https://doi.org/10.1080/17512780903482059>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Europeiska Kommissionen. (2025) *Living guidelines on the RESPONSIBLE USE OF GENERATIVE AI IN RESEARCH*. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/2b6cf7e5-36ac-41cb-aab5-0d32050143dc_en?filename=ec_rtd_ai-guidelines.pdf
- Forsberg, A. (2019). Violated or Comforted - and Then Abandoned: Ethical Dimensions of Relationships Between Journalists and Vulnerable News Sources. *Journal of Media Ethics*, 34(4), 193–204. <https://doi.org/10.1080/23736992.2019.1673756>

- Forsberg, A. (2015). *Sorgens avtryck: Erfarenheter av medverkan som sörjande i journalistik om brott och olyckor*. Stockholms universitet. <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:843497/FULLTEXT01.pdf>
- Gaudette, T., Petrie, E. S., Chermak, S. M., & Freilich, J. D. (2023). Media Coverage of School Shootings: A Distortion Analysis of Incident and Perpetrator Characteristics. *Crime and Delinquency*. <https://doi.org/10.1177/00111287231211263>
- Ghersetti, M., & Johansson, B. (2021). To Publish or Not to Publish? Assessing Journalism Ethics in News about a Terrorist Attack. *Journalism Studies (London, England)*, 22(13), 1814–1831. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2021.1971104>
- Ghersetti, M & Odén, T (2024). Krisjournalistik. I Karlsson, M & Strömbäck, J. (Red), *Handbok i journalistikforskning* (3 uppl.). s.272-274, 278-279. Studentlitteratur.
- Glasser, T. L., & Ettema, J. S. (2008). ETHICS AND ELOQUENCE IN JOURNALISM: An approach to press accountability. *Journalism Studies (London, England)*, 9(4), 512–534. <https://doi.org/10.1080/14616700802114183>
- Häger, B. (2020). *Reporter: en grundbok i journalistik* (Tredje upplagan), s.175, 362, 364-366. Studentlitteratur.
- Johansson, B. (2024). *Crisis communication and Trust in the Multi-Public Society*. (Rapport MSB2373). Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. MSB. <https://rib.msb.se/filer/pdf/30705.pdf>
- Jørndrup, H. (2016). News Framing in a Time of Terror: A Study of the Media Coverage of the Copenhagen Shootings. *Nordicom Review*, 37(1), 85–99. <https://doi.org/10.1515/nor-2016-0025>
- Karlsson, M & Johansson, B. (2019). Kvantitativ innehållsanalys. I Ekström, M. & Johansson, B. (Red). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. (3 uppl.). s.172. Studentlitteratur.
- Koljonen, K., Raittila, P., & Väliverronen, J. (2011). CRISIS JOURNALISM AT A CROSSROADS?: Finnish journalists' reflections on their profession after two school shooting cases. *Journalism Practice*, 5(6), 719–734. <https://doi.org/10.1080/17512786.2011.579776>
- Medieombudsmannen (u.å). Aftonbladet klandras för att grovt ha brutit mot god publicistisk sed. Hämtad 24 november 2025. <https://medieombudsmannen.se/beslut/aftonbladet-klandras-for-att-grovt-ha-brutit-mot-god-publicistisk-sed/>
- Medieombudsmannen (u.å). *Startsida*. Hämtad 30 oktober 2025. <https://medieombudsmannen.se>
- Pettersson, O., Bertrand, C.-J., Johansson, B., Lundgren, K., & Studieförbundet Näringsliv och samhälle. (2007). *Medieetik i Europa* (1. uppl.). SNS förlag.
- Schori, M. (2019). *Online only : allt du behöver veta för att bli morgondagens journalist* (2 uppl.), s.195, 208, 210. Carlsson bokförlag.

Schori, M. (7 augusti 2008) Så arbetar Aftonbladet med pressetik. Aftonbladet.
<https://www.aftonbladet.se/omafotonbladet/a/G1g2wx/sa-arbetar-aftonbladet-med-pressetik>

Shehata, A (2024). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I Karlsson, M & Strömbäck, J. (Red), *Handbok i journalistikforskning* (3 uppl.), s. 372-373. Studentlitteratur.

Skolsäkerhetsutredningen. (2023). *Samhället mot skolattacker*. (SOU 2023:28) Elanders Sverige AB, Stockholm.
<https://www.regeringen.se/contentassets/ebfc939832bb548818c58776b4a8bbdea/samhall-et-mot-skolattacker-sou-202328.pdf>

Svenska Journalistförbundet (u.å). *Publicitetsregler*. Hämtad 25 oktober 2025.
<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-press-radio-och-tv/publicitetsregler>

SVT Nyheter (18 april 2025a). *Detta vet vi om skolskjutningen i Örebro*.
<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/detta-vet-vi-om-skolskjutningen-i-orebro>
(Hämtad: 2025-12-04).

SVT Nyheter (7 februari 2025b). *Aftonbladet massanmält till Yrkesetiska nämnden och MO*.
<https://www.svt.se/kultur/aftonbladet-massanmalt-till-yrkesetiska-namnden-intervjuade-anhorig-till-misstankta-garningsmannen-bakom-orebro-skjutningen> (Hämtad: 2025-12-16).

SVT Nyheter (2 mars 2025c). *Halldoras bror dog i Sveriges första skolskjutningen 1961 i Kungälv*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/halldoras-bror-dog-i-sveriges-forsta-skolskjutning-1961-i-kungalv> (Hämtad: 2025-12-03).

Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed 2024*. Vetenskapsrådet.

Weibull, L., & Börjesson, B. (1995). Publicistiska seder. Svensk pressetik i teori och praktik 1900-1994. S. 15-17, 54, 131- Tidens förlag/Svenska Journalistförbundet.

Weibull, L., & Wadbring, I. (2020). Det svenska medielandskapet: traditionella och sociala medier i samspel och konkurrens. (2 uppl.), s. 15. Liber.

Wigorts Yngvesson, S. (2008). *Drabbad av journalistik. Moral och värderingar bakom rubrikerna*. s.8. Pmj. Stockholms Högskola. <https://ths.diva-portal.org/smash/get/diva2:1282692/FULLTEXT01.pdf>

